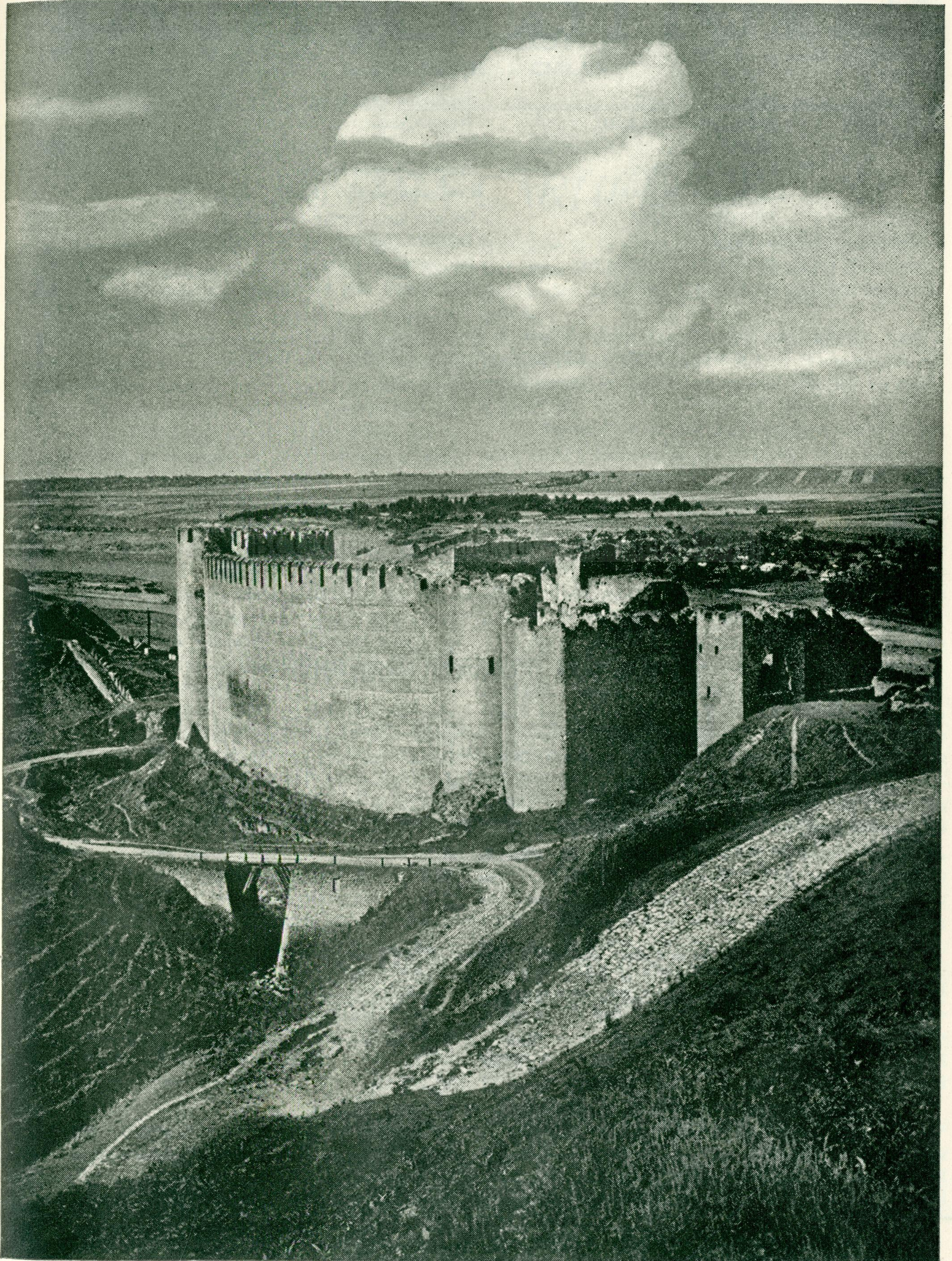
ANUL I. Nr. 7 SEPTEMVRIE 1934

VIAȚA ILUSTRATĂ

BASARABIA: CETATEA HOTIN

Anul I Sibiu, Septemvrie 1934 Nr. 7

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

E TIMPUL SĂ SE PUNĂ LA CALE...

SĂPTĂMÂNA CĂRȚII BUNE

Se înmulțește, din ce în ce tot mai mult, numărul „zilelor" și „săptămânilor" hărăzite unor preocupări de o incontestabilă utilitate.

Avem de câțiva ani ziua mamei, ziua copilului, ziua pomilor, ziua eroilor, ziua sporturilor, săptămâna laptelui, a fructelor, a cărții, etc. Și, dacă această pasiune neo-calendaristică va merge în acelaş tempo pe drumul apucat, ne vom pomeni că anul nu mai are destule zile şi săptămâni pentru a cuprinde'n ele — fireşte, pe rând şi exclusiv — toate virtuțile şi problemele menite să fie popularizate prin noul sistem al prăznuirilor cu expoziții şi megafoane.

Am avut, deci, în primăvară, şi „săptămâna cărții", menită să atragă atenția celorce cunosc taina cititului, asupra neprețuitelor comori ascunse în cărți şi asupra datoriei acestor ştiutori de carte de a nu lăsa comorile „ascunse în țarină". Era vorba deci, de o puternică ofensivă în favorul cărții, al slovei scrise — şi prin ea al sufletului omenesc căruia i se adresează aceasta.

Librăriile oraşelor şi-au împodobit vitrinele, seara luminându-le feeric, pentru a ispiti pe trecător să se oprească, să citească titlurile cărților expuse şi reclamele iscusit alcătuite şi să intre pentru a-şi schimba prețul câtorva țapi de bere sau al câtorva prăjituri cu o carte sau cu o revistă bună.

Adică — bună şi nu prea. Căci nu toate librăriile şi-au făcut un titlu de glorie şi de reclamă din scrupulozitatea cu care şi-au selecționat cărțile expuse. Dimpotrivă, în foarte multe cazuri — gândurile înțelepte şi simțirile curate închise într'o carte bună trebuiau să îndure, în vitrină, vecinătatea unor otrăvuri duhovniceşti, duhoarea cerebrală a unor volume pe coperta cărora simbolul trivialității şi al spurcăciunii trupeşti făcea siestă ispititoare. Bodegile sufleteşti îmbiau în felul acesta „pâine şi peatră" deopotrivă, „peşte şi şarpe" veninos, pe aceeaş tarabă.

Nu-i de mirare că unii clienți s'au intoxicat... stârnind îngrijorarea doftorilor, cari au prins a căuta, de sârg, lapte...

Ci doftorii se cuvenea să fie mai cu grije *înainte* de ospăț — nu *după*. Să nu fi îngăduit ca pe masa invitaților să se aşeze şi mâncări stricate, otrăvitoare: Cel puțin în „săptămâna cărții" se cădea să se vândă numai cărți bune; nu orice hârtie tipărită, legată în volum.

Nu s'a făcut aşa. Fiindcă buna intenție care a zămislit „săptămâna cărții", a fost transformată de cei interesați în săptămâna neguțătoriei fără scrupule, a tiparului.

„Săptămâna" a fost pusă la cale mai ales pentru promovarea comerțului de cărți literare. Literatura creiază climatul sufletesc al păturii intelectuale din sinul unui popor. Mai mult decât oricare alt factor. De-aci incomparabila însemnătate a literaturii. Numai cât fiecărei vârste trebue să i se dea literatura ei. Şi fiecărui sex — aşijderea. După gradul de sensibilitate, după puterea de rezistență sufletească şi după puterea de critică a lectorului.

Mi se pare că Zola definea arta (deci şi literatura) ca „realitatea văzută prin temperament". Această „realitate văzută prin temperament" se adresează în primul rând simțirii. Ea mişcă, determină pe lector la atitudini şi fapte. Ea *ispiteşte.* Chiar dacă nu e artă tezistă. Ea determină la bine şi la rău. De aceea, citind un roman de dragoste înverşunată sau de aventuri americane, tineretul şi femeia, cu fantazia atât de sprintenă şi cu sensibilitatea în apogeul ei, se va simți ispitit să imite ceeace citeşte, ori — în cazul cel mai bun — să sară pe pereți, ruinându-şi nervii, zdruncinându-şi viața sufletească. Câtă vreme un om în vârstă, cu forța de rezistență sufletească suficient călită, va privi lucrurile altfel, mai calm, mai stăpân pe sine însuşi.

Deci nu orice realitate văzută prin temperament trebue pusă sub ochii tineretului. Că'n loc să se zidească — acesta se prăbuşeşte. Şi e păcat. Ministerul de instrucție a făcut deci un lucru bun, aşezând pe lista neagră o serie de cărți literare, cari nu au ce căuta în bibliotecile şcolăreşti.

Acum, noi nu suntem aşa de severi încât să recomandăm arderea pe rug a oricărui roman sau volum de poezii în care e vorba de dragoste. Cum a făcut un uitat canonic dela Blaj, care pe vremuri scrisese o carte întreagă despre Eminescu-porno-

graf... Dat tot atât de adevărat este că literatura românească şi cea universală n'ar pierde nimic, dacă măcar un sfert din cărţile de pe piaţa literară ar fi adunate în celelalte pieţe — şi incinerate cu toate onorurile cuvenite. In schimb tineretul nostru ar câştiga mult. Ar fi ferit în mare parte de ispite... şi ar câştiga timp pentru „ispitirea" literaturii ziditoare de suflet, vrednică să fie popularizată *şi de Biserică.*

Această literatură, plus tot ce s'a scris în materie de educaţie religioasă, morală şi naţională trebue să alcătuiască materialul unei expoziţii a cărţii celei bune, pe care Biserica e datoare s'o aranjeze dacă se poate încă în toamna aceasta; şi de-aci nainte în fiecare toamnă. Măcar în toate centrele, în cari există o şcoală secundară. Suntem siguri că scriitorii, oamenii de şcoală, librarii şi cârmuitorii ţării îi vor da tot concursul, fiind vorba de o operă de zidire sufletească a tineretului nostru, nădejdea de mâine a neamului românesc.

Aşteptăm deci „săptămâna cărţii celei bune".

NICOLAE COLAN

DE ZIUA CRUCII

PRIMUL CRUCIAT

Istoria Imperiului Bizantin a fost totdeauna obiectul unor tenace prejudecăţi. Dupăcum foarte just remarcă un istoric de mare prestigiu, el apare multora dintre contimporanii noştri drept continuatorul şi decadenţa imperiului roman. Uriaşa operă istorică a lui Ducange, care în mijlocul secolului XVII, prin ediţiile sale de istorie bizantină şi prin comentariile savante cu cari însoţea admirabilele sale lucrări, punea bazele istoriei ştiinţifice a Bizanţului, deschizând în acest domeniu încă neexplorat largi şi luminoase perspective, se vede că singură n'a fost în stare să împrăştie aceste prejudecăţi. Ultimii cincizeci de ani, prin savanţi de talia lui Rambaud,[1] Paparrigopulos,[2] Lambros,[3] Nicolae Iorga[4] şi mai ales Charles Diehl,[5] istoricul de-o impresionantă putere de informaţie şi critică istorică, au revizuit procesul de mare nedreptate istorică ce se făcuse Bizanţului, emiţând, în lucrările lor, judecăţi definitive şi opiniuni temeinic fondate ştiinţificeşte, menite să pună capăt basmelor şi să înscăuneze adevărul la locul ce i se cuvine. Îndeosebi lucrările acestui din urmă le folosesc pentru subiectul de faţă. Căci profesorul de istorie bizantină dela Universitatea din Paris, pe lângă prestigiul seriozităţii şi preciziunii ştiinţifice ce şi-a câştigat şi cu care lucrează în sânul areopagului ştiinţelor, mai are un mare merit, care nu deserveşte câtuşi de puţin nici chiar pe un savant de talia lui Ch. Diehl: lucrările sale sunt extrem de îngrijit scrise; sunt pătrunse dela un capăt la altul de un suflu de viaţă ce cucereşte pe cititor şi descopere că savantul şi-a studiat şi frământat cu pasiune obiectul cercetărilor sale şi, pe deasupra, mai sunt îmbrăcate aceste lucrări în haina unui stil colorat, plin de vrajă şi de eleganţă.

După opinia lui Ch. Diehl — care s'a impus şi care merge pe linia de cugetare a istoricilor pomeniţi — imperiul bizantin a fost cu totul altceva. Bizanţul nu este, cum se crede prea adeseori, un marş neîntrerupt spre ruină. Crizelor pe cari le-a petrecut le-au urmat de tot atâteaori perioade de incomparabilă splendoare. El a fost, înainte de cruciade şi poate cu mai multă perseveranţă decât acestea, campionul creştinătăţii în Orient, contra necredincioşilor. El a fost, în faţa lumii barbare, centrul unei civilizaţii admirabile: cea mai rafinată şi mai elegantă pe care vreme îndelungată a cunoscut-o evul mediu. El a fost educatorul Orientului slav şi asiatic. Grecia modernă, în particular, datoreşte cu mult mai mult Bizanţului creştin decât Atenei lui Pericle şi Fidias. Influenţa lui s'a întins până şi asupra Occidentului, care a învăţat nespus de mult la şcoala Constantinopolului. Fără îndoială că acest stat a avut defectele şi viciile sale, pe cari ar fi pueril să le tăgăduim; însă, aşa cum a fost, el a fost mare.

In subiectul nostru plecăm dela — şi ne vom reţine asupra propoziţiunii — ce am subliniat mai sus.

In şirul lung de lumini şi umbre, de maxime şi minime — cum am construi materialiceşte grafica istoriei imperiului bizantin — domnia lui Iustinian (527—565), însemnează fără îndoială, o perioadă luminoasă. Acest ţăran din Macedonia a fost reprezentantul eminent alor două mari idei: ideea imperială şi ideea creştină. Şi pentrucă a fost el însuşi încarnarea acestor două idei, numele său rămâne nemuritor în istorie. Personalitate puternică, el dominează întreagă vremea sa. A reconstituit imperiul Cezarilor. A voit să fie un veritabil împărat roman. Şi, într'adevăr, a fost ultimul mare împărat al Romei. Domnia lui, domnie de mari realizări pentru omenirea vremii şi pentru creştinătatea de totdeauna, a sfârşit lamentabil. E parecă o lege fatală a istoriei, ca după perioade de vădită prosperitate, să urmeze vremuri de sărăcie, de nelinişte, de decadenţă. Un fulgerat al acestei legi

[1] L'Empire grec au X-e siècle Paris, 1870.

[2] Histoire de la civilisation hellénique, Paris, 1878.

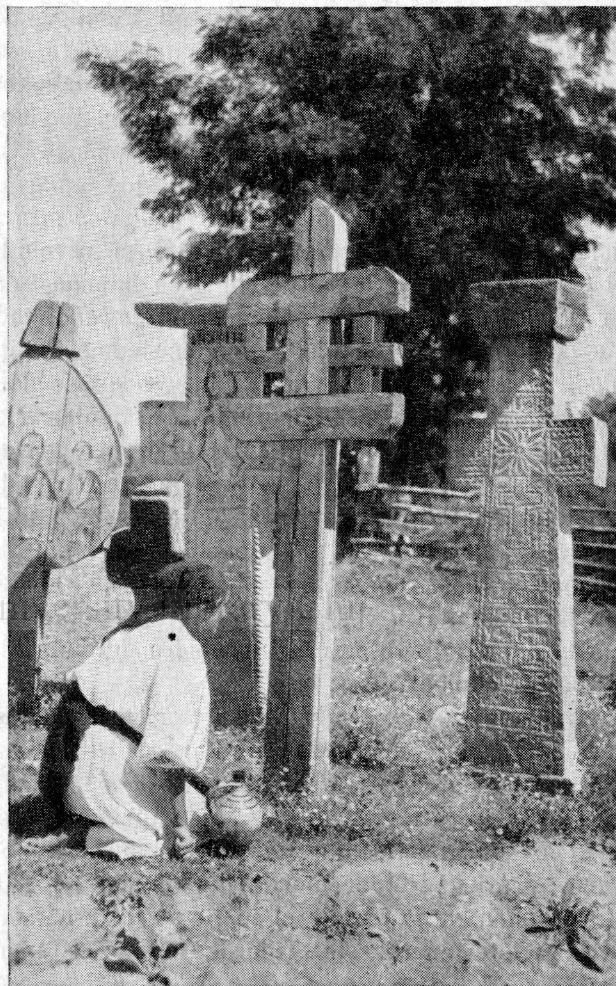
[3] Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, Atena, 1892—1908 (Tom. III şi IV, ist. bis. dela Constantin cel Mare, până la 1453).

[4] The bizantine empire, London, 1907.

[5] Histoire de l'Empire byzantin, Paris, 1924; Byzance Grandeur et décadence — Paris, 1930 şi altele.

— ne aducem aminte — a fost, în vremurile mai noi, Regele Soare Ludovic al XIV-lea al Franței. Și pe acesta și pe Iustinian, ambițiile lor nemăsurate i-au doborât. Când să închidă ochii, și unul și altul — și mulți alții ca ei — au lăsat cumpăna situației simțitor înclinată spre dezastru. Ambițiile politice fără frâu de cari s'au lăsat îmbătați marii stăpânitori de popoare, le-au săpat creațiile și le-au împins spre ruină. Inceputul îl face pretutindenea sleirea visteriei statului. Iustinian a dovedit-o cu prisosință. La granițele imperiului refăcut de geniul său și de vitejia generalilor Belizarie și Narses, barbarii așteptau doar să închidă ochii. Primejdiei dinafară i se adauga alta dinlăuntru. Nemai fiind persoana care să întruchipeze autoritatea, epidemia purpurei — la maladie de la pourpre, cum îi spune Ch. Diehl — care la Bizanț era ceva endemic, începu să bântue cu furie. Un general se răscoală contra împăratului legitim, îl detronează și-i ia locul, pentruca apoi povestea să reînceapă dela capăt cu uzurpatorul. Să consultăm lista împăraților din această tulbure perioadă de lichidare a operei lui Iustinian care merge dela moartea sa (565), până la 610; Iustin II (565—578); Tiberiu II (578—582); Mauriciu (582—602); Focas (602—610). Lista nu-i prea înspăimântătoare, în comparație cu altele; dar iarăși, în comparație cu lunga domnie a lui Iustinian, ea e destul de elocventă. Ultimul pomenit, Focas, un soldat grosolan adus pe tron de-o revoluție militară pornită împotriva impopularului Mauriciu, nu se putu menține decât prin teroare (602—610) și sfârși prin a da un caracter și mai pronunțat ruinei spre care fusese târât imperiul de înaintașii săi. Hosroes II, regele Perșilor, dupăce învinse pe Mauriciu reluă răsboiul. Cuceri Mesopotania, Siria și Asia-Mică. La 608 era în fața Constantinopolului. In interior, revoltele, conspirațiile, dezordinile, se țineau lanț. Intreg imperiul cerea un salvator. El apăru, în persoana generalului Heraclius. Bizanțul, după o jumătate de veac de agitații (565—610), își regăsia căpetenia care să-i dirijeze destinele.

Impăratul Heraclius era fiul unui eminent general bizantin (cu acelaș nume) din Capadochia (Asia-Mică), care atunci când fiul său urcă tronul, era exarh în Libia (Africa). Aducea cu sine sănătatea robustă a acelei provincii de sprijin și mântuire pentru zile grele, — Asia-Mică — ce furnizase, împreună cu Macedonia, câteva puternice dinastii imperiale Bizanțului, la atâtea răspântii ale istoriei sale, când însăși soarta imperiului părea pusă în joc. Moșteni o situație grea. Pe care, dealungul domniei sale (610—641) se strădui să o îndrepteze. Străduințele cari au fost încununate de succes și de pe urma cărora, familia sa, păstră tronul până la 717 sub numele de dinastia heracliană. Până la succes, tânărul împărat — avea abia 35 de ani când se încoronă — are de îndurat o perioadă de succesive dezastre (610—622). In Europa, imperiul era invadat de Avari. In Asia-Mică și Egipt, de Perși. In 610, Perșii ocupau Ierusalimul, de unde au dus, la Ctesifon, Sfânta Cruce și relicviile cele mai faimoase ale creștinătății. Incât, la un moment dat, imperiul era redus la zidurile Constantinopolului. Lucru care-l făcu să se gândească serios la părăsirea lui și la mutarea capitalei în Africa. Un om îl îmbărbătă

Troițe

prin energia sa de nestăpânit. Și acesta fu Patriarhul Sergiu al Constantinopolului, a cărui influență a fost cu totul puternică și binefăcătoare dealungul întregei domnii a lui Heraclius; unul din acei patriarhi cari — ca Mihail Cerularie — au pus împărați pe tronul Bizanțului. Dela 622—629, a fost o perioadă de glorie în domnia lui Heraclius. Impresionabil și nervos, capabil de mare entuziasm ca și de repezi depresiuni, plin de-o aprinsă credință religioasă și înfierbântat de dorința de-a răsbuna creștinătatea de injuriile și umilințele Perșilor, ostaș curajos și, în sfârșit un bun administrator și mare general, Heraclius, plecând urechea la încurajările patriarhului său duhovnic și colaborator, se refăcu și se apucă de lucru. Patriarhul, potrivit unei tradiții pur bizantine (care la noi a răsuflat în legenda Mănăstirii Argeș), îi puse la dispo-

ziție (ca odinioară Domnița Despina lui Neagoe Basarab Voevod) comorile bisericii. In 622, Heraclius era gata de luptă.

In Europa, generalul Patriciu Bonose alungă pe barbari departe de Constantinopol. In inima Asiei-mici, Heraclius însuşi în fruntea legiunilor pe cari le înflăcăra cu entuziasmul său, ducea războiul Crucii. Şase ani de zile, fără a se lăsa impresionat de nimic, nici chiar de atacul pe care Perşii coalizați cu Avarii l-au dat asupra capitalei (626), el combătu armatele Marelui rege al Perşilor, isbutind să mute câmpul de bătae pe teritor inamic. Invinge la Aderbaidjan (623) şi în Armenia persană (625); învinge la Ninive (627), ajunge victorios până la porțile Ctesifonului (628) şi intră în legendă ca primul cruciat. Moartea lui Hosroes II (628) şi revoluția ce-i urmă dădură prilej Cruciatului să impună Perşilor o pace umilitoare, de pe urma căreia redobândi toate ținuturile răpite de inamic şi maicuseamă Sfânta Cruce, pe care apoi, cu mare pompă, o aduse dela Constantinopol la Ierusalim. Iar la 14 Septemvrie, anul Domnului 629, Sfânta Cruce, în însuflețirea pioasă a clerului şi poporului, dupăce a fost arătată noroadelor de Patriarhul Zaharia al Ierusalimului, a fost depusă cu evlavie la preacinstitu-i loc. Din toate părțile lumii, din Roma papală şi până'n îndepărtatele Indii, au pornit soli cu daruri bogate, să cinstească pe împăratul cruciat pentru biruința de care se învrednicise.

Din bogatul repertoriu al faptelor lui Heraclius, câteva mai trebuesc reținute. Acum s'a elenizat imperiul roman de răsărit. Iustinian însuşi, care considera încă limba latină drept limbă națională, a promulgat o bună parte din novelele sale în limba greacă, pentru a le face mai inteligibile. In sec. XII toate ordonanțele imperiale şi actele de guvernământ sunt redactate în greceşte. Titlurile nobile — până atunci latine — sunt înlocuite cu apelative greceşti. Limba greacă, în armată, unde predominau elementele asiatice şi armeniene, deveni limbă de comandament. In timp ce imperiul se eleniza, influența religioasă devenea mai profundă, prin locul pe care-l luă Biserica în viața publică şi în societate. In stat, problemele religioase țin un loc important; războaiele lui Heraclius au fost doar adevărate cruciade şi problemele teologice pasionează spiritul împăraților. Din acest moment, la Bizanț, ortodoxia se confundă cu naționalitatea. In timpul lui Heraclius, la 627, apare pentru prima dată în protocolul imperial, în locul vechei titulaturi romane, apelațiunea greacă de: πιστὸς ἐν Θεῷ βασιλεύς (în Dumnezeu credinciosul împărat), cu care se vor întitula de-acum înainte toți împărații Bizanțului.

*

Articolul meu, cu lungi dar explicabile şi justificate incursiuni în istoria pre-heracliană, se sfârşeşte aici. Prilegiuit de Sărbătoarea Inălțării sfintei Cruci ce împodobeşte luna Septemvrie şi prezidează începerea sămănăturilor de toamnă, am vrut să fie altceva decât un studiu riguros: un prilej pentru noi toți de-a odihni o clipă în tainică şi evocatoare comuniune cu lumea acelor slăviți împărați dela Bizanț, cari oridecâteori se arătau norodului ce-i aplauda în delir, la Hipodrom sau în drum spre Sfânta Sofia, împreunau degetele mânii drepte şi făcând semnul Sfintei Cruci, binecuvântau mulțimile cum îşi binecuvântă tatăl copiii şi preotul poporenii. Tot ce a clădit vrednicia lor, s'a clădit pe Cruce, în numele Crucii, sub semnul Crucii. Care, nebunie fiind pentru păgâni, pentru ei era puterea lui Dumnezeu cea mare (vezi I Cor. 1, 18). Pentru ei şi... pentru noi.

Atena, August, 1934.

GRIGORIE T. MARCU

GALERIA MUCENICILOR ORTODOXIEI

FRAȚII

— PĂTIMIREA LUI SAVA ŞI GHEORGHE BRANCOVICI —

In Vinerea asta senină din luna lui cuptor vatra Murăşului părea un codru des de păpuşoi, ce-şi prăjea tuleii fragezi la focul razelor de soare; iar cetatea Vințului din laturea Bălgradului, aşa năpădită de oameni, părea o coşniță uriaşă, împânzită de-o mare de albine streine, cari umpleau văzduhul limpede cu zumzetul lor neostoit. Revărsarea asta de norod o pricinuiră haiducii crăieşti, cari strânseră satele, cum se strâng oile 'n strungă, să vadă cu ochii lor cum se căzneşte de cumplit vlădica Sava cel din neamul Brancoviceştilor.

In temnița cu strajă tare, vlădica Sava, alb ca prescura de Paşti, zăcea pe un pat de fier, că-l muncea cumplit podagra lui istovitoare. Fratele său Gheorghe, alesul despot al Slavo-Sârbilor, veghea la căpătâiul său, frământat de grijă mare.

— Te copleşeşte desnădejdea, despoate?... Nu eşti, oare, mlădiță din trunchiul Brancoviceştilor, cari nu ştiau ce-i teama?... Şi-apoi, nu eşti tu, oare, ucenic al aceluia, care ne-a povățuit să îndrăznim, căci El a biruit lumea? grăi vlădica Sava, cu glas hotărât, de ostaş neînfricat.

— E cam greu să îndrăznim acum, Sfinția Ta, căci judecata-i făcută, din scaun eşti izgonit, cătuşa de rob te strânge, podagra te macină şi te-aşteaptă 'n piață stâlpul de ocară şi bătaea cu

toiegele, în fața noroadelor! îi răspunse Gheorghe posomorât.

— O, frățioare cu suflet grijnic, Hristos n'a fost oare judecat și legat și bătut de cei fărădelege?...

Gheorghe Brancovici

Și dacă a pătimit Stăpânul, se cade, oare, să se codească sluga? O, atât de dureroasă este, privelіștea apostolilor fugari!... Nu, nu se poate! Inlături cu șovăeala!...

— Așa-i Sfinția Ta, dar n'auzi cum sună trâmbițele 'n târg, vestind mulțimei cazna nelegiuită?

— O, Gheorghe, Gheorghe, puțin credinciosule! Cu toată iscusința minții tale, tu la vârsta asta de 35 de ani, încă nu pricepi rostul neamului Brancovicesc? Cel-de-sus l-a zămislit să fie 'n lume făclia credinței celei adevărate! Să lumineze cu lumină cerească, atunci când s'așterne peste pământ întunerecul greșitei mărturisiri! Să lupte ostășește împotriva tuturor tocmelelor vrășmașe credinței celei strămoșești! Și să nu se plece nici sâlniciei celei mai nebune!... O, ce minunat este testamentul chemării noastre!...

— Minunat, Sfinția Ta, dar...

— Dar, frate Gheorghe, slovele lui prea roșii și ramele prea negre?... Cere prea mult sânge și deschide prea repede mormântul?... O, de s'ar fi gândit așa ca tine și El, Răscumpărătorul nostru milostiv, de-ar fi fost atins de grija sângelui, de-ar fi fost îngrozit de gura mormântului, atunci în Vinerea Mare — în veci n'am fi gustat lumina sfântă din Dumineca Invierii!... O, frate dragă, ferească-ne Dumnezeu să smintim un pas măcar din calea ursitei noastre!

— Totuș, Sfinția Ta, când mi te știam sfetnic al Tronului ardelenesc, crainic la Curțile lui Antonie și Ghica-Vodă, oaspe ales la Moscova și Buda și Viena și când te văd azi, aici, în această temniță întunecată ca un sicriu din fund de groapă — mă răpune jalea...

— Ascultă spovedania fratelui tău mai mare. Nici în înălțimea scaunului meu vlădicesc, nici în belșugul meselor boierești și nici în podoaba strălucitoare ale Curților domnești, eu n'am săltat mai vesel decât aici, în aceste lanțuri grele!...

— Nu pricep.

— Vei pricepe mai târziu, când le vei purta și tu!

— Și eu?

— Și tu!

— O!...

— Și, le vei purta de zeceori mai mult decât mine! Aproape un sfert de veac!

— Ingrozitor!

— Ochii tăi iubitori de lumină s'or împrieteni ca liliecii cu vălul întunerecului! Iar barba ta mătăsoasă, ca firile florilor de aur din odăjdiile aduse dela unchiul nostru, vlădica Longhin — va albi mai tare decât argintul omoforului alb, dăruit nouă de țarul Alexie Mihailovici al Moscului și caierul ei va stărui să-ți astupe glesnele!

— De neînchipuit!

— Dar, în zalele robiei tale crâncene, sufletul tău se va căli mai mult decât oțelul! Va înțelege el atunci toată taina sorții Brancovicești și se va bucura de fiorul jertfei, cum se bucură și sufletul meu în astă clipă fericită...

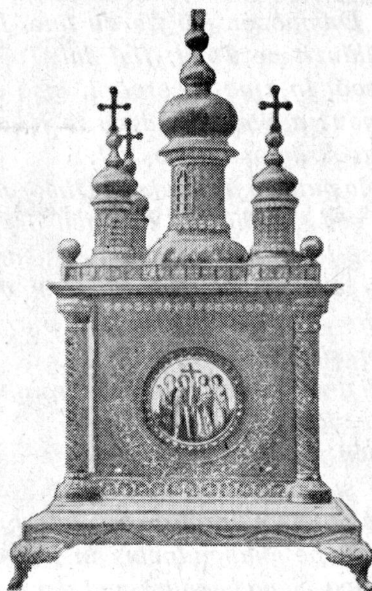
Uluit de lovitura acestei profeții năpraznice, despotul Gheorghe nu mai avu răgaz să răspundă fratelui său Sava, căci se deschise repede ușa grea a temniței și grăbiră mândru doi nemeși țanțoși către robul înlănțuit.

— Bucură-te, Sava! îi grăi unul din ei.

— De ce, logofete Naláczi?

— Pentrucă ai aflat har înaintea Tronului, îi răspunse nemeșul al doilea.

— De-aș afla eu har, sfetnice Székelyi înaintea lui Dumnezeu, nu inaintea oamenilor! Dar, totuș, care-i povestea harului?

Chivot de argint aurit din veacul XVIII. Mănăstirea Secu

— Sava, poți fi îndată slobod! îi spuse Naláczi.

— Și domn cu castele! întregi în grabă Székely.

— Și iar vlădică de scaun!

— Și sfetnic princiar!

— Și, alte demnități poți avea!

— Cu ce preț? îi întrerupse vlădica'n vorbă.

— Să lapezi legea bobonoșagunilor grecești și să te pleci luminei celei din apus.

— Pe ploconul vostru poftiți prețul credinței mele?

— După pravila credinței noastre, te-ai putea și însura!...

— Să-mi pieriți îndată din față, ispite necurate! Voi doi mi-ați răpit averea pământească și acum vreți să-mi jefuiți și moștenirea cea cerească?!... Nu m'oi lepăda niciodată de credința cea dreaptă a strămoșilor!

— Gândește Sava, te poți căsători...

— Ieșiți îndată, căci chem blestemul ceriului asupra voastră!... Cum?... Aveți obraz, nemernicilor, să-mi vorbiți la vârsta mea și 'n boala asta cumplită, de însurătoare?... Afară!...

Cei doi nemeși ieșiră îndată 'n pragul temniței și poruncira haiducilor străjuitori:

— La stâlp cu el!

— O, nemeși cinstiți, nu vedeți că-i numai piele și oase? Ce vreți să faceți cu el la stâlp? întrebă îndată fratele său Gheorghe.

— O, frate preaiubite și fiul meu sufletesc, pentru El s'a rugat, oare, cineva, în Vinerea Patimilor, cum te rogi tu pentru mine, azi, în astă Vineri de vară?... Lasă-i să-și împlinească slujba! Eu m'am slăbănogit, ce-i drept, de boală, dar cade-se să știi, că Dumnezeu dăruiește credincioșilor săi puteri în slăbiciune... Mai bine vină la cea din urmă sărutare a mea și mergi, apoi, de scapă-ți acum viața. Domnul Dumnezeu să fie cu tine. Ingerul său, care a călăuzit pe Tovit, fiul lui Tovil, bine să te călăuzească. In ziua încercării, însă să nu-ți uiți de sfatul meu: niciodată să nu te lepezi de credința dreaptă a strămoșilor noștri!...

Vlădica Sava abia putu da fratelui său Gheorghe sărutarea despărțirii și-l și înhățară haiducii aspri, să-l scoată 'n târg, să-l ferece de stâlpul de ocară. Cum nu putea sta pe picioare, îl așezară pe-un car cu boi și porniră către locul pătimirii. Un pârgar alerga înaintea boilor și striga, cât putea:

— Drum! Faceți drum pentru haiducii Craiului! Faceți drum până la stâlp!

La auzul poruncii preaînalte oamenii se desfăcură în două părți și deschiseră cale largă. Pârgariul pășia trufaș înainte. In carul cu boi, doi haiduci sprijineau de brațe pe vlădica încins în lanțuri.

— Săracul vlădica Sava! șoptiră unii din mulțime.

— Cum e de uscat, ca lemnul! adăugau alții.

— Dar, cum de n'are plete, ca vlădicii de legea Răsăritului? întrebă mirat un altul.

— L-or fi tuns nelegiuiții de calvini! răspunse cineva în glas amărât.

— Și, de ce nu poartă haina neagră vlădicescă? De ce-i vârât în cămașa cea lungă? s'auzi alt cuvânt de întrebare.

— Așa-i voia nemeșilor, să-și bată joc de slujitorii legii noastre! spuse unul mai îndurerat.

In pasul domol al boilor poporul îl putea vedea limpede. Toate sufletele se înfiorară. Toți ochii pluteau în lacrimi. Și toate buzele murmurau ceva. Poate-o rugăciune scurtă cătră Domnul... Poate-un blestem cumplit peste capetele vrășmașilor...

— O, ce alb e bietul vlădică! Cum îi trămură tot trupul! Cum nu li-a fost milă să-l mai ferece în zale? s'auzi glas din o gură de bătrână.

— O, cum nu li-a fost păcat să mai povestească fleacuri păgânești, despre omul ăsta cu viața moartă? se necăji un moșneag.

— O, miluiește-ne cu binecuvântarea-Ți preasfințită, îl rugau pe cale credincioșii. Vlădica își ridică atunci mânile lui încătușate și binecuvânta mulțimea cea cu ochii jilavi, iar graiul său slăbit de boală străbătea în ascunzișurile inimilor:

— Nu mă plângeți pe mine, frații mei iubiți, ci vă plângeți mai mult pe voi și pe copiii voștri, căci se 'nvăluie 'n mare primejdie credința sufletelor voastre!...

Ajunși la țintă, haiducii-l ferecară de stâlpul cel de ocară. Doi din ei, cu două toiege de alun, s'așezară lângă el, unul de-a dreapta și unul de-a stânga lui și așteptau porunca vătavului. Acela căuta privirea logofătului. Naláczi grăi atunci înțepător celui înțepenit pe stâlp:

— Ei, Simioane, cândva Sava, mai împotrivești-te, tu, Craiului?

— Om cu spinarea de papură și cu capul de bostan, tu nu știi încă nici atâta, că se cuvine să ascultăm mai mult de Dumnezeu, decât de oameni! îi mustră osânditul.

Drept răspuns, începură să cadă ca grindina loviturile de toiege, peste trupul mucenicului... Se desfundară izvoarele sudorilor... Se porniră șiroaiele sângelui...

Despotul Gheorghe, fratele mai mic căuta cu durere din mijlocul mulțimei, la patimile fratelui său mai mare și bietul suspina strivit de chinul suferinței lui. Vlădica înroșit de sânge îl zări cu ochii săi vii și-i grăi cu duioșie:

— De ce plângi, frățiorul meu cel drag?... Ți-am destăinuit doar rostul neamului Brâncovicesc în lume!... Eu am trăit până azi întru Hristos... Moartea-mi este numai câștig... Așa trăiește și tu... Nu te teme de temnița ce te așteaptă mai târziu... Căci din astă viață de temniță va răsări lumină pentru legea noastră cea dreaptă...

A. NANU

PSALM CU LACRIMI

Grigorescu: Toamna

In mine Doamne, am un pumn de revoltă, strâns
Din multe lacrimi, greu sugrumate'n plâns,
Si nu știu cum să-l smulg, ușor, din mine,
Să nu mă sfâșiu, tot, sub baldachine
De chin întors să mă despice...

Acum dela Tine, Doamne, vreau să cer
Să fiu senin și cald, aici, sub cer
De crivăț aspru și de bice;
Să mângăi părul copiilor răi din amintire,
Care-mi vorbesc de doruri mari din multe [cimitere.

Glasul Tău să-mi susure'n suflet,
Cum susură sub seară plopi;
Căci prin tină cât am umblat
Cu multe lacrimi adun snopi
De scai ghimpoși și mătrăgună.
Și ca să-mi fac inima bună
Numai Tu ai putea să mă 'nveți,

Dintre lacrimi și scaeți,
Să-ți cânt, cânt a veselie,
Să mă'nalț a ciocârlie!

NICOLAE VONICA

ÎNFĂPTUIRI PILDUITOARE

CUM ACȚIONEAZĂ F. O. R.

Tulburata noastră viață morală și națională postbelică a stârnit în multe suflete îngrijorări înspăimântătoare. Mulți intelectuali conștienți și prevăzători priveau cu neascunsă groază la tot ce putea aduce ziua de mâine, atât pentru credința strămoșească, cât și pentru neamul reașezat pe sfântul pământ al Patriei reîntregite. In nopțile frământate de gândul responsabilității, în fața eternității neamului, de o potrivă vedeau intelectualii și țăranii, că drumul pe care ne-am rătăcit nu este nici calea progresului, nici cărarea indicată prin sacrificiile de veacuri ale mucenicilor isbăvirii noastre.

In frământarea lor chinuitoare, fiecare se credea singur și părăsit, așteptând cu arzătoare însetare, apariția zorilor de trezire și de reîntoarcere la mântuitoarea cale. Fiecare căuta și aștepta să vină din orice parte o îndreptare a relelor, cari cotropeau in mersul lor intețit, din ce în ce tot mai multe suflete.

In această așteptare înfrigurată s'au pierdut multe zile și mulți ani, cari trebuiau să fie puși drept piatră de temelie viguroasă și neclintită la munca de consolidare conștientă a credinței și a patriei.

Sfințirea Monumentului eroilor din Petriș (jud. Murăș): Corul adulților

Ce dureroasă epocă! In loc de clădire se dărâma, în loc de consolidare se destrăma și mai mult... Sufletele conștiente erau cuprinse de amărăciune mustrătoare!...

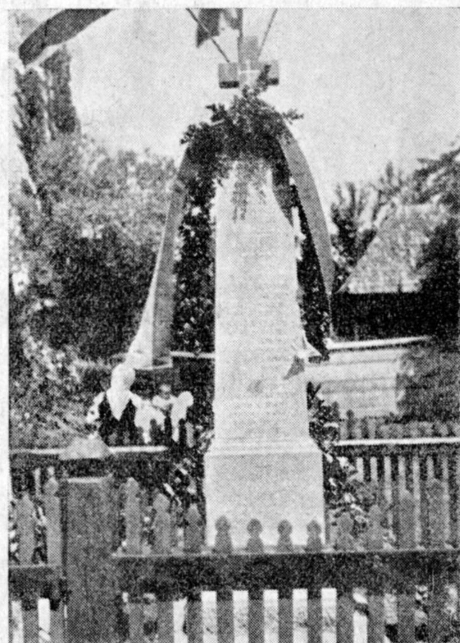
Totuși paharul de amărăciune n'a fost sortit să fie deșertat.

Zorile dimineții de trezire s'au arătat.

In timp ce acolo, de unde se așteptase mai mult o revenire, în parlamentul țării „Românilor-creștini", se fabricau cu o ușurință uluitoare legi, cari puneau la adăpost pe toți veneticii sectari ca să destrame neturburați, prin uneltirile lor subversive și cu scopuri ascunse, îndoit de periculoase, forța unității noastre de credință și neam,

cei orbiţi de gloria puterii, dată lor fără s'o merite, nu vedeau primejdia ce aştepta să fie deslănţuită...

Dar dacă cei dela putere erau orbiţi de ungerile lor în lojile masonice, cei de jos, cei cu sufletul îndreptat către veşnicia neamului, au căutat altă călăuză mântuitoare.

Monumentul eroilor din com. Naaăşa (jud. Murăş) ridicat de F. O. R.

Era oare cu putinţă să fie această călăuză alta decât sfânta noastră Biserică? Ea, călăuza de zeci şi alte zeci de veacuri a neamului nostru, lovit de atâtea vitregii, sbuciumat de atâtea lupte şi suferinţe împletite cu sacrificii nesfârşite.

Nu! Căci scris este, că nu e mântuire în afară de Biserică. Şi iată pentruce fiii neamului nostru, Românii dreptcredincioşi, s'au adunat la umbra sfintei cruci, în jurul Bisericii dreptmăritoare şi au cerut însetoşaţi, binecuvântătorul sprijin al călăuzirii, dela Preasfinţiţii Arhierei, punând temelia însoţirii Frăţiei Ortodoxe Române. In sânul Bisericii şi prin Biserică F. O. R. a găsit calea cea mai solid bătătorită, care va întări din nou credinţa în crezul strămoşesc, prin trăirea vieţii în mod creştinesc şi prin reclădirea iubirii de neam şi de ţară.

Avem acum o stea călăuzitoare. Este steaua care a luminat calea spinoasă a înaintaşilor noştri până la izbăvirea noastră de astăzi. Este nesdruncinabilă convingerea tuturora, că urmând calea aceasta vom mântui nu numai sufletul nostru pentru răsplata veşniciei, dar vom reclădi şi nemurirea neamului nostru şi a patriei noastre scumpe.

Iată care este ţinta sublimă spre care se străedueşte F. O. R. Programul acţiunilor sale se poate rezuma în puţine cuvinte: Reîntoarcerea credinţei strămoşeşti în viaţa publică, prin reîntoarcerea noastră la altarele părăsite, în faţa cărora vrednicii noştri înaintaşi cu smerenie şi cu evlavie s'au închinat. Şi redeşteptarea sentimentului de iubire de neam şi de patrie, din visul cosmopolitismului demoralizator şi corupător.

Cu alte cuvinte F. O. R. vrea să fim creştini adevăraţi şi români adevăraţi. Vrea să fim români cum fuseseră eroicii strămoşi, gata oricând de a lupta pentru apărarea credinţei şi a pământului patriei.

Această ţintă dă înţeles nou rostului vieţii noastre. Fericit celce este luminat de această stea magică şi celce se lasă călăuzit, viaţa întreagă, de strălucitoarea ei lumină, căci acela va găsi tărie în suflet şi forţă în inimă, de a aduce neîncetate dovezi de felul cum înţelege să-şi iubească credinţa strămoşească, neamul şi ţara.

Orice gând curat, oricare faptă bună, este bineprimită, dacă este pusă în serviciul credinţei şi al neamului. Prin orice acţiune, condusă în acest înţeles, credinţa se întăreşte în multe suflete şi neamul şi ţara se înalţă în mândrie. Putea-vom oare să lipsim dela această datorie sfântă?

Nu, niciodată nu!

Toţi fiii neamului şi ai Bisericii dreptmăritoare suntem chemaţi să ne îndeplinim cu dârzenie şi cu elan datoria.

Ne-am înrolat şi noi la îndeplinirea acestei datorii, pe care o considerăm sfântă. Iată cum am înţeles noi, Despărţământul din Reghin, să ne îndeplinim datoria în primul an de activitate.

1. Am reparat exteriorul bisericii ortodoxe din Reghin, ca un semn că ştim să iubim podoaba Casei Domnului.

Biserica ortodoxă din Reghin şi casa parohială reparate de F. O. R.

2. Am ridicat patru cruci noi şi am reparat 12 cruci în diferite părţi ale protopopiatului Reghin.

3. In postul mare am rulat filmul: Viaţa lui Isus, în 17 comune, însoţind rularea cu explicaţiuni amănunţite, care s'au făcut în sfintele biserici. Impresiunea produsă asupra tuturora a fost peste toate aşteptările. Bisericile erau arhipline de copii, tineri şi bătrâni, cari se înduioşau la vederea faptelor Mântuitorului.

4. In decursul anului s'au ţinut în total 36 conferinţe religioase-morale, în biserici. S'a îndemnat lumea la spovedanie şi cuminecătură, dând exemplul noi intelectualii.

5. S'au tipărit trei broşuri şi s'au distribuit în multe exemplare între credincioşi.

Prin toate aceste am trezit interesul tuturora faţă de credinţă şi faţă de Biserică.

Iar pentru a-i solidariza cu interesele eterne a iubirii de neam şi de ţară, am început o acţiune intensă pentru ridicarea de monumente pentru eroii izbăvirii noastre. Inaugurarea monumentelor am legat-o de manifestaţiuni înălţătoare cu fast religios şi cu discursuri pline de înfocat patriotism.

Astfel serbările F. O. R. din comuna Ibăneşti au avut un puternic ecou, făcând să participe la ele intelectuali din cuprinsul întregului judeţ.

Am ridicat alte monumente în Nadăşa şi în Petriş, monumente cari au fost puternice prilejiuri de zguduire a conştiinţei naţionale prin frumuseţea lor înălţătoare.

Acestea au fost primele noastre preocupări şi gânduri, prin care credem că vom putea solidariza toate sufletele bune şi toate conştiinţele vii, pentru a-şi iubi şi servi credinţa strămoşească şi neamul din patria întregită, mergând către o viaţă mai bună, mai curată şi într'adevăr creştinească şi românească.

Dr. EUGEN NICOARĂ,
preş. desp. Reghin

TEATRUL NOSTRU

CERURILE SPUN

MISTER CREŞTIN ORTODOX

TABLOUL VI

Cârciuma „La cămila lui Abraham"

SCENA I

La ridicarea cortinei, cor studenţesc

MELCHIOR. Prieteni, sărbătorim azi, prin această masă comună, strălucitul succes la examenul întâi, al iubitului nostru Iohanus Cornaeus...

TOŢI. Trăiască... Prosit...

MELCHIOR. Dar mai mult decât erudiţia lui, tâlcul acestei izbânde trebue să ne bucure... Adevărat... Greul raţionamentului nostru a prăbuşit o clădire sprijinită doar pe căpriori de iluzie... Insă el, adevărat erou, s'a ştiut folosi de dezastru spre a se înfăptui ca putere... Şi-a regăsit siguranţa judecăţii, delicateţea simţirii, talentul şi mai cu seamă nobleţea...

TOŢI, Aşa-i... Trăiască!...

MELCHIOR. Da, scumpi prieteni... a fi nobil e o virtute grea... Stema este un drept divin, ce se continuă prin propăşirea unui nume ilustru... dar temeiul, prin care numele ilustru va să dea dovadă de graţia divinităţii, nu poate fi decât puterea... Sărbătorind pe iubitul nostru Iohanus Cornaeus, sărbătorim confirmarea graţiei divine.... sărbătorim puterea... (Către Ion). Iţi urăm deci, iubite prietene şi ilustre nobil, ca drumul tău să fie cel firesc către coroana ţării, la care ai dreptul, căci strălucirea unei atari voinţe nu poate suferi altă vecinătate, decât aceea a luminii nestematelor princiare...

TOŢI. Ura!... Trăiască!...

ION. Iubiţi prieteni, cuvintele veselului dar şi înţeleptului Melchior au risipit şi cele din urmă fumegări ale somnului... Sunt treaz... Scut îmi simt pieptul, şi braţul, ciocan de piatră... Ca după un leşin, în care n'am ştiut de mine, mintea cheamă sufletul la judeţ... şi astfel îl mustră: „Părinte maşter, cum ţi-ai asuprit copiii, ferecându-i pe plaiuri, în închisorile spicului de grâu şi risipindu-i în foşnetul crengilor de brad? Făptură închircită, te-ai prins în obezi, ca să-ţi trăieşti vieaţa în întunericul prostimii şi lenea necunoaşterii... Suflet de sclav, lipsa ta de ideie m'a îndepărtat de acele religii de glorie şi înţelepciune, care singure puteau să mă avânte spre acea culme, unde sălăşlueşte necredinţa..."

IACOBAEUS. Bravo... Foarte bine...

GEANLEONE. Vorbe frumoase... Fapte vrem...

ION. Vei vedea şi fapte, Geanleone... Mai cu seamă tu... fapte, vei vedea... (către studenţi). Prieteni, vouă vă datorez fericirea mea de azi... fericirea de a fi puternic...

GEANLEONE. Cu cine ţi-ai măsurat puterea?

MELCHIOR (intervenind). Prieteni, scumpi prieteni... să nu stricăm farmecul acestei conveniri, cu o vorbă greşită... Ne bucurăm cu toţii de bucuria prietenului nostru Iohanus Cornaeus... îi preţuim inteligenţa şi puterea... Şi acum cântec...

ION. Fiţi fără grijă, prieteni... Nu vom turbura dulcea tălăzuire a vinului şi cântului, cu gân-

duri streine petrecerii... Grelele măsuri, pline cu nectarul patimii, lăsați-ni-le nouă, lui Geanleone și mie... Cântați prieteni... (Incep să cânte),

SCENA II

IACOBAEUS, ȘORBAN, (în fața scenei), Apoi ION și GEANLEONE

IACOBAEUS. (luând de o parte pe Șorban), Cred că-i nimerit să-i spui...

ȘORBAN. Mă tem... Aș strica petrecerea lui și a tuturora.

IACOBAEUS. Cum sună scrisoarea cămărașului?

ȘORBAN. Să-i anunț moartea bătrânului, pentru ca numai decât, să plece...

IACOBAEUS. Vezi?... E urgență?...

ȘORBAN. Mă mir de ce... La înmormântare tot nu mai poate lua parte...

IACOBAEUS. Trebue să fie un motiv...

ȘORBAN. Reverendul Szentiványi grăbește lucrurile... Pesemne, că în Moldova s'au orânduit schimbările de lipsă...

IACOBAEUS. Atunci neapărat trebue să-i spui...

ȘORBAN. Oare când?

IACOBAEUS. Orișicând...

ȘORBAN. Să n'avem o decepție...

IACOBAEUS. Nu-i nimic... E bine să știm... Trebue să-l punem la încercare... Virtutea, în clipe de astea, se poate dovedi... Intâmplarea e la timp venită. Avem prilejul să ne convingem și să-l cunoaștem... După modul cum se va purta, ne vom da seama de adevărata lui putere și de încrederea pe care o putem avea în el...

ȘORBAN. Prea bine...

MELCHIOR. [la masă], Prieteni, a sosit vremea să ne ducem întru întâmpinarea fetelor, să le aducem...

TOȚI. Să mergem... să mergem... (se îndreaptă spre ușă).

ION. (dela masă), Veniți... Șorbane, Iacobaeus.

ȘORBAN. Venim... (către Iacobaeus), Pe drum să-l vestim... (pleacă spre ușă, Geanleone oprește pe Ion, Ceilalți ies).

GEANLEONE. Ioane, stai... o vorbă...

ȘCENA III

ION, GEANLEONE

ION. Iute... ne-așteaptă fetele... Pe tine, poate nu te interesează, dar eu am promis Brighitei...

GEANLEONE. Tocmai despre ea vream să-ți vorbesc... Am aflat dela unii...

ION. (provoctor), Vorbă scurtă... Așa ne-a fost înțelegerea. Fapta!... Și eu, azi sunt omul faptei...

GEANLEONE. Ioane, nici eu nu sunt omul, care se teme de faptă... In vinele mele, sângele spumegă...

ION. (acelaș foc), Spumegă, dar nu clocotește... căci vântul e stihia ta conducătoare, și nu focul...

GEANLEONE. Ia seama... Sufletul meu e vulcan...

ION. Gol...

GEANLEONE. Ioane... (stăpânindu-se). Ioane, să vorbim liniștiți.

ION. Ba nu, Geanleone... Adineaori ai vrut să știi cu cine mi-am măsurat puterea... Ei bine, află... cu tine...

GEANLEONE. Minți!... N'ai avut nici când, nici cum...

ION. Ba da... Altădată, tu erai tare și eu slab... Mă temeam de tine și totuși nu te uram... Astăzi sunt tare, nu mă mai tem de tine, și totuși te urăsc...

GEANLEONE. Ura dovedește neputință...

ION. Nu, Geanleone... aci e ură, nu pizmă... Căci, de ce te-aș pizmui?... Secretul artei tale, l-am priceput... E găunos și aurit, ca o nucă de bâzâietoare... Ce-aș avea de pizmuit?... Frumusețea ta de pescar napolitan, bună pentru servitoarele dela grajd?... Sau voioșia-ți glumeață de bărbier... sau erudiția de cantor?

GEANLEONE. (repezindu-se), Ioane, crima nu-i pe placul meu, dar dacă tu...

ION. (același jos), Stai liniștit, Geanleone... A fost vorba să ne măsurăm... Ori, tu, prin sbucium, te faci pitic... și eu, fiindcă e vorba să mă lupt cu tine, vreau ca tu să fii mare, mare...

GEANLEONE. Nu râde...

ION. Nu râd... Iți spun numai adevăruri... Ascultă, te urăsc cu toată ura puterii mele celei nouă... Te urăsc fără nici un temeiu... doar din bucuria de a urî... Căci gloria ți-am luat-o, în clipa când ți-am cunoscut deșertăciunea talentului... Iar amanta ți-am luat-o și mai înainte...

GEANLEONE. Asta, nu... Câne valah...

ION (repezindu-se). Aș putea să te ucid acum... dar nu vreau ca ceva să-mi vateme bucuria petrecerii și a nopții mele de dragoste... Mâine însă, în zori, te aștept afară din incinta orașului... Mâine, când voiu veni dela ea...

GEANLEONE. Vom vedea, care pe care...

ION. Te voiu ucide, Geanleone, c'așa-i porunca ei...

GEANLEONE. Nu-i adevărat...

ION. Și așa-i dorul meu... Te voiu ucide... căci dragostea mea nu se poate menține din mișcările vii ale inimii, ci are lipsă și de duhul nesfârșitului, pe care doar din adâncurile morții, îl poate trage...

GEANLEONE. Te voiu ucide eu, câne valah...

ION. Strigă Geanleone și te sbate... Neputința ta, mărește voluptatea nopții mele de dragoste... Iar de mâine înainte, duhul tău va sluji sufletului meu doritor de simțiri puternice. (Intră Iacobaeus și Șorban și îi surprind în pozițiune de atac).

SCENA IV

IACOBAEUS, ȘORBAN, GEANLEONE, ION

ȘORBAN. Ce-i prieteni?

ION (râzând). Glumeam laolaltă...

ȘORBAN (grav). Ioane, o întâmplare gravă ne-a întors pașii... Credeam că vei veni după noi...

ION. Am avut de discutat cu Geanleone...

ȘORBAN. Preget însă, dacă trebue sau nu, a-ți spune... Vestea nu e bună...

ION. Prieteni, vă îndoiți de puterea mea?...

IACOBAEUS. Nu Ioane... De aceea am și silit pe Șorbanus, să ți-o spună...

ȘORBAN. Vezi... e o întâmplare nefericită și pentru tine, zdruncinătoare...

ION (râzând către Geanleone). Auzi, Geanleone, ce temeiuri copilărești?... Vorbește-le tu...

GEANLEONE (nu răspunde, începe să se plimbe agitat prin cameră)

ION. Geanleone e temător, ca și voi...

IACOBAEUS. Eu nu mă tem... Ioane tatăl tău a murit...

ION (o clipă de supriză). Atât?... (Isbucnind in râs), Șorbane, atunci nu mă cunoști pesemne?... Mă crezi tot prostul cel de odinioară... Când voiu fi acasă, l'oiu plânge pe mormânt... Dar acum, nu...

GEANLEONE. (îl ia de o parte). Ioane, mâine poate și tu ești mort... Spre binele tău, te sfătuiesc...

ION. Geanleone, vreau să beau și să petrec... apoi, să iubesc... Căci dacă vestea asta mi-ar fi clătit cât un fir de păr siguranța, mâine nu te-aș mai putea ucide...

(Se aude sgomot. Intră băieții și fete).

SCENA V

ION, IACOBAEUS, GEANLEONE, MELCHIOR, ȘORBAN, BRIGHIT, STUDENȚI, etc.

ION. Prieteni, să petrecem...

IACOBAEUS. Da... acum, orice opreliște a căzut. Să bem, să cântăm... (Brighit vine către Ion).

ION. Să ne iubim...

(Studenții și fetele se așează la masa din fund. In fața Brighit, Geanleone, Ion).

GEANLEONE. Brighit vorbește... Până acum, Ion mi s'a fălit, cu încredințarea iubirii tale... Adevărat?...

BRIGHIT. Cu tine, n'am nici o vorbă... Iubesc pe cel ce-mi place mai mult...

ION. Ai auzit, Geanleone?...

GEANLEONE. Brighit, mâine în zorii zilei, vom fi cu pumnalele în mână, unul în fața celuilalt...

BRIGHIT. Ce bine!... Asta-i omagiul cel mai de preț, adus frumseței mele...

ION. Așa-i, Brighit... Floarea tinereții mele, plină de vieață și putere, ți-o dau ție...

GEANLEONE. Și eu ți-am dat gândurile, talentul și iubirea mea...

ION. Nu-i destul Geanleone... Pregeți. Ți-e frică, vorbind în felul ăsta... Sânge, va s'aștern covor în fața unei astfel de iubiri...

GEANLEONE. I-am așternut gloria...

ION. Gloria, fără izbândă, e o vorbă goală... și vorbele toate sunt la fel... Prima datorie a omului, ce vrea gloria sau iubirea, este să ucidă...

GEANLEONE. Atunci, te voiu ucide...

ION. Ei bine, din clipa aceea va începe împăcarea noastră, căci cel ucis va deveni pentru totdeauna sluga celuilalt... Fie că mă ucizi tu, fie că te ucid eu... aceeași voluptate va prezida destinelor noastre...

GEANLEONE. Aiurezi...

ION. Nu... Vorbesc mai înțelepțește ca ori când... Cine nu simte bucuria morții, n'o poate simți nici pe-a dragostei...

(începe corul de studenți).

BRIGHIT. Voiu fi a aceluia, care știe să cânte mai frumos...

GEANLEONE. Te voiu ucide și pe tine...

ION. Iubești ca în grajd, Geanleone... Vrei să omori din gelozie... Ce rușine!... N'ai înțeles nimic din frumsețea morții, după cum n'ai înțeles nimic din frumsețea vieții... Precupețești iubirea, ca pe o marfă...

BRIGHIT. Cine mă iubește, să cânte...

GEANLEONE. Eu nu știu să cânt...

ION. Fiindcă nu știi să iubești, nici să ucizi...

BRIGHIT. Cântă tu, Ioane... (îi întinde mâna s'o conducă la masă).

GEANLEONE. Mâine vom vedea... (pleacă furios),

ION. Azi, Brighit, înaintea pașilor tăi, desfășur destinul meu, țintuit în cuie de cosciuc și presărat cu flori negre de ură... Iubito, îți mulțămesc... Ura umple potirul sufletului meu... ura se revarsă, ca ploaia din soarele cernit de nor... ura se prelinge prin fiece firicel simțitor al trupului... Iți mulțămesc Brighit... Tu mi-ai găsit adevărata piatră filosofală, făcând ura tot una cu iubirea... Simt în mine, puterile eroului, căci ajungând la granițele nefirescului, am știut să le depășesc... Simt în mine, puterile eroului, căci am făcut din cântecul prohodului, imn de bucurie și din ucidere, scop...

BRIGHIT. Cântă, iubite...

ION. Da... voiu cânta, pentru tine și pentru mine... (către prieteni), Ziceți, prieteni... și cântecul vostru, să însoțească tainic viersul meu, ca și cântecul pădurii, flautul privighetorii... (recită),

Setos de iubire păgână,
Cu Eros cobor către iad.
Când Duhul
Care minte înfățișarea sufletului...

Il eliberez
Și în batjocură Ți-l trimit Ție,
Dumnezeule,
Cel fără de putere și de glas în ceruri...

Îmi fac din tăgadă, o cruce...
O viață din moarte, îmi fac...
Când crucea
Vrea să-mi închidă vieața în besnă de cosciug...

Și să mă'năbușe
Cu plumbuitul capac de fier
Al unui hoit rău,
Ce nu voi a ști, că mi-a slujit de tată...

N'am lipsă de reazim de boltă
Ci pod oțelit pentru pas...
Iubirea-mi
Cu sânge stropește a mea 'nnebunire...

Mișcă gândirea
Și'n buzele iubitei mele
Dumnezeită,
Deschite potirul miresmei de carne...

(CORTINA)

TABLOUL VII

Acelaşi decor ca şi in tabloul I, noapte. Lumină slabă. Afară se aude vijelia

SCENA I

CĂMĂRAȘUL, PREOTUL PAVEL

PREOTUL. (intrând), Pot vorbi cu Măria-sa?

CĂMĂRAȘUL. (speriat), Sfinte Dumnezeule... Cum ai îndrăsnit părinte, să înfrunți înfricoșata nevoie a vremii?...

PREOTUL. Eu sunt trimis, cămărașule... și un trimis n'are dreptul să piară, necum să șovăie...

CĂMĂRAȘUL. Stăpânul a isprăvit cina și numai decât va fi aici...

PREOTUL. Il voiu aștepta...

CĂMĂRAȘUL. Nu te-aș povățui... Ai aflat pe semne de câtă mohoreală îi este întunecat sufletul, dela a sa întoarcere... Și în astă seară, parcă mai mult ca oricând...

PREOTUL. Poate se ostenește pentru o mare facere de bine... și atari lucrări se înfăptuiesc cu mari cheltuieli de suferință...

CAMARAȘUL (tainic și indurerat). Răul, părinte, ca și suspinul sufletului său, are altă obârșie... Bătrânul, în sgârcenia lui de slavă, a adunat parcă după întreg pământul, bogățiile cele pieritoare ale măririi, ca să umple cu ele cămările neîncăpătoare ale unui suflet de copil... (se oprește din vorbă; intră Ion).

SCENA II

ION, CĂMĂRAȘUL, PREOTUL

ION. (intră fără să observe pe preot), Cămărașe, am dat poruncă grea, ca toți furii să fie stârpiți din ținutul meu... Și ce aflu acum, la cină?... Un fur venit din Moldova, pândește prin preajma castelului, dosit chiar de către oameni...

CĂMĂRAȘUL. Nimeni nu s'a plâns, Măria-ta...

ION. Ești sălbatic și prost... Gândirea ta mă face de râs... E mai întunecată decât a fiarei din codru...

CĂMĂRAȘUL. Am îndrăznit o vorbă...

ION. N'ai să pricepi odată?... Se pedepsește principiul, nu fapta... Ah!... Dar ce înțelegi tu...

PREOTUL. Măria-Ta...

ION. (intorcându-se), Aici erai, părinte?... Ce dorești?...

PREOTUL. Județul și hotărîrea Măriei-Tale...

ION. Tot în folosul furului?

PREOTUL. Și a lui... dar și pentru trebuința unor îndeletniciri dumnezeiești...

ION. Ține-te, după cinstea rasei, doar la îndeletnicirile dumnezeiești... Și acum glăsuește, dar scurt... Căci măsura vremii mele slobode e mică și nu mă pot lenevi la vorbe de prisos... Am de chivernisit cu reverendul Szentiványi, gânduri și temeiuri de altă însemnătate... (către Cămăraș), Cămăraș, așteaptă dincolo plecarea părintelui și numaidecât, poftește pe reverend...

CAMARAȘUL. Prea bine, stăpâne... (pleacă).

ION. Te ascult, părinte...

PREOTUL. Măria-Ta, după mari greutăți ziditoare și multe greutăți de suflet, iată că Dumnezeu ne-a învrednicit, să biruim puterea a toată vrăjmășia... Biserica noastră e gata...

ION. (înfuriindu-se), Ah, biserica voastră... Pentru asta ai venit?

PREOTUL. Da, Măria-Ta...

ION. Ah, biserica voastră!... Bine că cetina codrului o desparte de ochii mei, și îndepărtarea nu mi-o scoate în cale... Altcum n'aș răspunde de mânia mea...

PREOTUL. Biserica e vrerea de întrupare a lui Dumnezeu...

ION. Isprăvește, părinte, cu tâlcuiri de liturgie... Dupăce ai umplut de năduf, ani de zile, sufletul tatei, acum începi cu mine?... (batjocuritor), Biserica cea nestăpânită de puterea stăpânului, biserica cea neînfricată de piedicile vremii... biserica ne mai pomenită, care s'a înălțat singură... biserica părintelui Pavel!...

PREOTUL. E biserica lui Dumnezeu și a oamenilor, nu a mea...

ION. Și ce vrei acum?

PREOTUL. Sfințirea...

ION. Da, da... Am înțeles, părinte... Aveți lipsă, de dincolo, dela Moldoveni, de cărți, molitve și blagoslovenii... și sub patrafirul lor, de furi, iscoade și uneltitori...

PREOTUL. Măria-Ta, învoirea...

ION. Invoirea nu-i atât de lesnicioasă, pe cât ai crede... Vreau să chibzuesc bine... Am să mă sfătuesc și cu reverendul...

PREOTUL. De ce s'amestecăm gând străin în sufletul nostru?

ION. Pentru temeiuri, pe care nu le înțelegi...

PREOTUL. Măria-Ta...

ION. Destul... Altceva mai ai a-mi cere?...

PREOTUL. Da.

ION. Vorbește...

PREOTUL. Icoanele... icoanele Măriei-Tale...

ION. Care icoane?

PREOTUL. Icoanele de odinioară... lucrate de Măria-Ta...

ION. Cum?... Mai dăinuesc acele nevrednice lucrări, mărturii ale unei vremi, de care mă rușinez...

PREOTUL. Le-am păstrat cu sfințenie... Pe-acelea, te-am ruga, să le dăruești bisericii...

ION (infuriat). Asta nu, părinte... Hotărît, nu...

PREOTUL. Măria-Ta...

ION. Zadarnic rogi... De sfințirea locașului, poate m'oi îndura... Dar să știu că durează o lucrare, care să poarte în veșnicie, firea mea cea proastă de odinioară... asta, nicicând, n'oiu putea suferi... Acele icoane, vreau să se nimicească...

PREOTUL. Nu vedem, pentru ce?...

ION. Pentru un temeiu, care nu intră în priceperea voastră...

PREOTUL. Stăpâne, vorbește-mi... și-oiu încerca să pricep...

ION. Acele lucruri sunt niște rușini...

PREOTUL. Cum?... Icoanele, rușini?...

ION. Părinte, nu mă mânia... Incăodată... atari frământări de suflet, nu le poți pricepe... Iți poruncesc atât: nimicește-le.

PREOTUL. Eu nu mă pot atinge...

ION. Nimicește-le, părinte... In foc, cu ele...

PREOTUL. In icoane, Dumnezeu, ca și Domnul nostru Isus Hristos, e de față...

ION. In icoane, sunt de față doar văpseaua și dibăcia zugravului...

PREOTUL. Icoana e ca o fereastră, prin care credinciosul privește pe Dumnezeu...

ION. Ești nevolnic, părinte... Pleacă și le adă aici... Iți voiu arăta eu, cum se nimicesc lucrurile lui Dumnezeu... Du-te părinte... (preotul iese).

(Va urma)

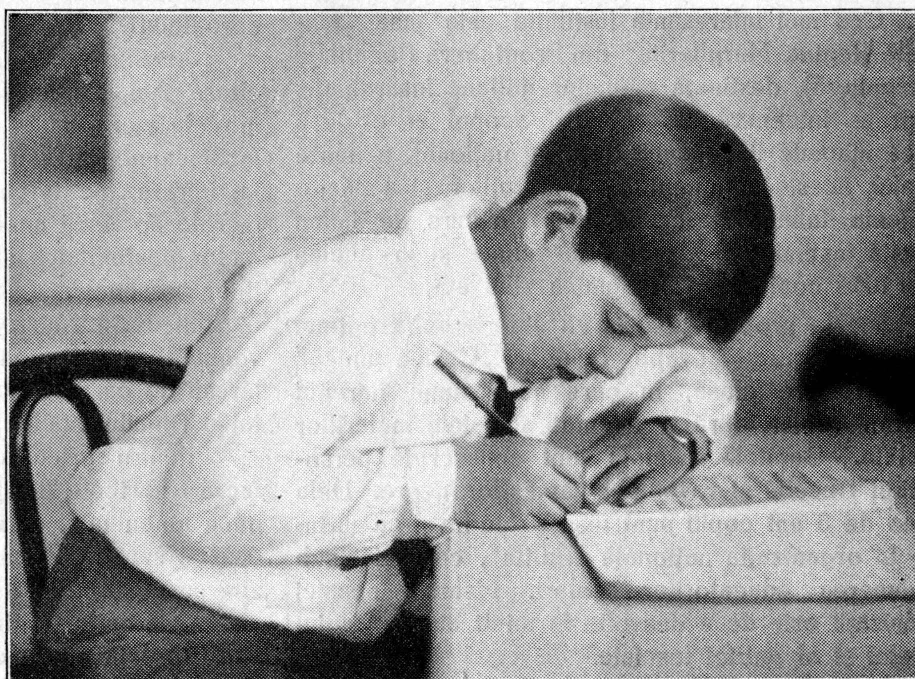
VICTOR PAPILIAN

BIOPOLITICĂ

INGRIJIREA COPILULUI

Pedagoga Elen Key socotește secolul al XX-lea ca secolul copilului, așa după cum secolul al XIX-lea a fost secolul mașinismului. Evenimentele din epoca de după războiu confirmă această aserțiune. Par'că niciodată nu s'au ațintit privirile atât de mult spre tineret ca acum. Este aceasta un rezultat al eșecului mașinismului, din care secolul trecut își făcuse o glorie și cu care-și identificase întregul suflet, — urmare a epuizării forțelor psihice și fizice omenești determinată de marele războiu, sau o îndrumare instinctivă a naturii, tradusă în acte conștiente de a îngriji de perpetuarea vieții omenești? Poate să fie una sau alta, poate să fie însă amândouă. Fapt este, că țările se îngrijesc tot mai mult de sufletul și corpul tineretului.

In Italia Mussolini constatând diminuarea natalității și deodată cu ea și atenuarea spiritului matern și patern, duce o luptă aprigă, deoparte în directiva întăririi spiritului familiar (paternitate-maternitate), de altă parte în directiva asigurării mijloacelor materiale necesare unei politici înțelepte. Pentru prima a făcut apel la religie socotindu-o ca elementul cel mai eficace, pentru a doua la igiena socială. Toate reformele fasciste privitoare la protecția copilului derivă din aceste principii. Înainte

Marele Voevod Mihai la masa de lucru

Tizian: Micul toboșar

de anul 1925 nu existau decât legiuiri parțiale referitoare la copiii nelegitimi și vagabonzi, minori. In anul 1925 se înființează „Organizația națională pentru protecția și asistența maternității și a copilăriei". Ea are 82 de filiale provinciale și numeroase comitete de patronagiu, prin cari îngrijește femeile în timpul sarcinii și al nașterii, precum și de copiii părăsiți, ilegitimi, delicvenți. Școli în aer liber, cursuri de propagandă maternă printre lucrătoare, propagandiști ambulanți pentru puericultură, sunt mijloacele de care se folosește pentru întărirea natalității. Cea mai interesantă instituție este însă „Maternite Regina Margherita" din Brodighera (localitate de frontieră), destinată mamelor italiene însărcinate, emigrate. Intețtinerea e gratuită. Scopul ei e de a aduce mamele italiene pe teritoriu național, a apăra în felul acesta naționalitatea emigraților și a păstra cetățenia italiană descendenților. In curs de 3 ani această instituție a adunat 1100 mame și în acelaș timp 1076 copii au văzut lumina zilei aci.

Școala propriu zisă nu a suferit sub regimul fascist. Singura inovație e doar „Cartea unică" pentru fiecare clasă, în care se rezumă întregul program școlar, fără a exclude tratatele materiilor speciale. Capitole speciale sunt consacrate personalității Ducelui și revoluției cămășilor negre. Dela etatea de 8 ani copiii sunt înscriși cu învoirea părinților în organizația națională „Balila", care stă sub conducerea educatorilor școlari. Menirea acestei organizații este de a desvolta în micii italieni cultul Ducelui și al patriei fasciste.

Asistența copiilor săraci încă a luat un avânt nebănuit sub auspiciile regimului fascist. De unde în 1926 abia erau 67 de colonii cu 60.000 copii, în 1933 s'au ridicat la 2022 cu 500.000 copii. Coloniile acestea mai au și menirea de a selecționa elementele cu trăsături bolnăvicioase ereditare și a le supune unui tratament special.

In *Germania* observăm ceva asemănător. Șomajul intelectual datorit pleiadei de universitari, tehnicieni, literați și gânditori, slăbirea simțului de disciplină, îndepărtarea dela viața rurală și urbanizarea cu toate neajunsurile ei, au determinat poporul german spre o nouă directivă în educație. Tineretul hitlerist urmărește întărirea fizică prin sport și exerciții, pentru a creia oameni tari și rezistenți, capabili de a se reîntoarce la munca câmpului descongestionând astfel orașele, creiarea și întărirea spiritului de disciplină prin organizațiile „Sturm Abteilung"-urilor etc. Acest tineret numără astăzi 4 milioane băieți și 1 milion fete. Ei de fapt nu urmăresc altceva, decât de a asigura existența poporului german. Singura carte pe care o au înaintea ochilor este „Mein Kampf" prin care se ține treaz în conștiința lui scopul profetic.

In *U. R. S.*, unde atâtea lucruri sunt de criticat, mai puțin pot fi criticate instituțiile pentru copii. De sigur meritul Sovietelor nu stă în inovația acestor instituții, cari erau deja cunoscute în alte țări, ci în aplicarea lor în stil mare și într'o țară foarte înapoiată din acest punct de vedere.

Instituția cea mai curioasă din punctul de vedere al felului cum e organizată este aceea a leagănelor de copii. Prin ea încearcă să scape pe mamă de povara îngrijirii copilului în timpul muncii și în acelaș timp asigură copilului condiții igienice de existență și de desvoltare. Prin acest mijloc s'a redus simțitor mortalitatea copiilor în epoca de după revoluție cu aproximativ 35%.

Aceste leagăne sunt așezate în apropierea fabricilor. Aci, mama își lasă copilul dimineața când intră în lucru și și-l ia seara. Dacă vrea să meargă la cinematograf sau la teatru îl lasă și peste noapte. La intrarea pe terenurile de sport sau la cluburile lucrătorilor încă sunt astfel de leagăne, cari dau mamelor posibilitatea să fie libere cu ocazia distracțiilor personale. In aceste leagăne copiii mici sunt îngrijiți de infirmiere, iar cei mai mărișori sunt supraveghiați de educatoare, jucându-se cu ei jocuri copilărești cu caracter social, din cari să rezulte necesitatea ritmului social al muncii și al repaosului.

Pentru agricultori, pe timpul secerișului și al altor lucrări agricole de durată mai lungă, s'au creiat leagăne ambulante, cari îngrijesc de copii la câmp. In caz că sunt mai mulți copii pe o durată de 10—15 zile se construesc bărăci.

O creație originală sunt leagănele din gări și trenuri. Din cauza aglomerației se întâmplă adesea că o mamă e silită să stea 1—2 zile în câte o gară. Pentru cazurile acestea s'au creiat leagănele din gări,

în cari infirmierele examinează, în mod gratuit, sănătatea copilului, dau posibilitate mamei și copilului să se spele și să facă baie, și pregătesc și mâncare copiilor pe un preț foarte scăzut. 120 de gări sunt provăzute cu leagăne de copii. Leagănele din tren s'au organizat pentru mamele, cari călătoresc timp mai îndelungat pe liniile lungi. Leagănele acestea sunt provăzute cu un duș pentru copii, un spălător și un frigorifer pentru păstrarea laptelui. În trenurile acestea se mai pun la dispoziția călătorilor mici hamacuri pentru copii, în cari să poată dormi mai confortabil.

După datele statistice din anul 1933 mai mult de 2 milioane copii au fost îngrijiți în leagănele permanente și mai mult de 5 milioane în leagănele de vară.

Școlile sunt frecventate azi de peste 20 milioane elevi, câtă vreme în 1915 abia erau 7 milioane. Foarte mare atenție se dă în școală evitării surmenajului. Durata orelor în școala primară e de cel mult 45 minute, iar în cele secundare de 60 minute. Educația fizică se face după sistemul englez. Regimul alimentar încă e reglementat.

Dispensariile și sanatoriile pentru copii s'au desvoltat în mod considerabil. In anul 1927 erau 104 dispensare, în 1933 deja 260. Centrele de igienă preventivă s'au ridicat pentru aceiași ani dela 1207 la 3810.

Lăsând la o parte scopul pentru care sunt educați copiii, opera de protecție a copilăriei apare impunătoare, mai ales în comparație cu stările dinainte de răsboiu.

L. BOLOGA

PROBLEME DE EDUCAȚIE

Un capital socotit mort

Așa a fost altădată și așa este și azi. Ce bucurie grozavă simt copiii, când nu vine catehetul la ora de religie; pentrucă lor li se pare că o oră liberă, petrecută în jocuri și zburdălnicie, valorează mai mult, decât o oră de religie. Cu cât o fi catehetul mai bătrân și neputincios, sau mai superficial și nepăsător, cu atât vor fi mai mulțumiți copiii, cari ar trebui să se împărtășească de o temeinică creștere religioasă-morală.

Rar de tot vom auzi vre-un tinăr sau bătrân chiar, să vorbească cu entuziasm și recunoștință despre profesorul de religie, fiindcă mai de multeori se istorisesc păcălelile, cari s'au făcut pe spatele lui.

Ca o slabă mângăiere trebue să ne servească faptul, că nici celelalte studii nu se prea bucură de simpatiile copiilor, fiindcă învățământul se clădește pe deviza „musai să fie așa" și nu răspunde la cea mai acută curiozitate a copiilor: de ce trebue să învețe el? Mulți pedagogi cred, că judecata copiilor se desvoltă mai târziu, deși copilul de când începe să vorbească te întreabă mereu despre cauzele lucrurilor.

Sigur, că nu este nici de datoria, nici de competința noastră să ne ocupăm de metehnele învățământului, dar atâta putem constata, că majoritatea copiilor foarte bucuros ar schimba absolut toate orele de studiu cu ore de joc și alte distracții, cu convingerea naivă, că tot ce se învață în școală este un capital mort, care nu are să aducă procentele echivalente cu truda și timpul hărăzite studiului.

Locul cel mai maștер în seria nemulțumirilor copiilor, durere, îl ocupă studiul religiunii, despre care cred ei că este foarte abstract și prea puțin în contact cu realitatea. Și aici copilul întreabă tot mereu de ce? și pentruce? ce folos îmi aduce mie studiul religiunii în viața mea? Le dăm copiilor și mai mici și mai mari cărți de religiune, le spunem cât material avem să facem cu ei, le ordonăm să vie la biserică regulat, să se împărtășească, să se poarte bine și să facă fapte bune. Nu poate fi o procedură pedagogică sănătoasă ca să-l înveți pe copil adevăruri religioase și abia la 20 de ani să-i spuni că de ce trebue el să le învețe; fiindcă *el vrea să știe acum când le învață și nu abia când a terminat cu învățarea lor.*

Grigorescu : Pe creasta dealului

Adeseori discut cu un tinăr universitar, care în liceu totdeauna a avut nota foarte bine la religie și îl găsesc acum ateist și revoluționar, bineînțeles în

teorie nu în practică. Cu cât e mai vehement prietenul meu, cu atât sunt mai calm eu, pentrucă îmi dau bine seama, că el până azi trăieşte şi vorbeşte pe contul părinților săi şi nu se luptă nici cu oamenii nici cu împrejurările. In jurul capului lui eu văd mii şi mii de capete de copii şi tineri, cari la vârsta în care se află sunt ferm convinşi, că în viața în care vor intra îi aşteaptă raiul cu toate bunătățile. E destul să bată la uşe şi se va deschide, ajunge să întindă mâna după pâne şi aceasta li se va arunca în brațe, e suficient să poftească un loc şi un rang şi oameni cu zimbet şi cu o plecăciune li-l vor da.

Bieți copii! cât de scump vor plăti ei iluziile pe cari şi le fac despre viață şi pe cari noi cei bătrâni — în credința că le facem un bine — le întărim şi le alimentăm.

In aşa fel nu e mirare că copiii noştri nu iau în serios studiul religiunii şi socotesc, că cunoştințele religioase şi exercițiile în legătură cu ele sunt un capital mort.

Aidoma pățesc şi copiii noştri ca Contesa de Chatelet, care urma orbeşte pe Voltaire şi îşi bătea joc de religiune. Pe patul morții de abea a văzut contesa realitatea, când era prea târziu. Intrebând pe marele şi ilustrul păgân dacă nu ar fi bine să se împărtăşească, acesta i-a răspuns: „Madam, alege ce este mai sigur".

Copilul vede că ceilalți copii din jurul său se împart în două tabere: unii sunt răi, mândrii, lacomi, invidioşi şi porniți spre toate faptele rele iar alții, mai puțini la număr, buni, oneşti, modeşti, binevoitori şi gata întotdeauna la fapte bune. Copilul în mod instinctiv deocamdată îi evită pe cei răi şi se alipeşte la cei buni. Profesorul de religie are datoria să lămurească pe copilul de azi, că va veni timpul când viața are să-l aşeze în tranşeele vieții cu un vecin bun la dreapta şi cu zece vecini răi la stânga, şi contactul nu va putea fi evitat, ci copilul va fi silit să guste din bunătatea unuia şi răutatea celor zece. Şi aici copilul va trebui să priceapă, că studiul religiunii, care vrea să lumineze mintea şi să îmblânzească moravurile celor zece camarazi răi nu este un capital mort, ci chiar cel mai mare binefăcător a lui.

Bunăstarea, pacea, fericirea acelui copil, care azi fuge foarte bucuros dela ora de religie va depinde trei sferturi dela societatea omenească pe care studiul religiunii va fi format-o în sensul: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi din toată virtutea ta şi din tot cugetul tău şi pe deaproapele tău ca pe tine însuți.

Este sigur că copilul va înțelege şi vorbele lui Thoma a Kempis: „Dacă tu din tine nu poți face aceea ce doreşti, cum poți pretinde dela altul să facă ce faci tu".

Copilul şi tineretul modern cere ca să-i motivăm, dece cerem dela el să iubească şi să urmeze toate faptele despre cari le vorbeşte studiul religiunii şi noi fără încunjur să-i arătăm toate primejdiile şi toate urâțeniile vieții ca să ştie, la ce se poate aştepta dela sine şi dela alții, dacă studiul religiunii este desconsiderat şi socotit ca un capital mort.

Istoria naturală ne spune, că animalele sălbatice în munte totdeauna caută partea lui însorită, aici se simt mai bine. Pomii şi florile se întorc către soare. Nici animalele, nici plantele nu sunt gonite şi nu sunt silite să caute soarele, ci de bunăvoie se închină în fața lui. Dar pe om ce forță pământească îl putea constrânge să introducă în măsură tot mai mare în viața lui, binele, frumosul şi adevărul dacă el nu se convinge că e mai bine aşa. Inainte cu mii de ani supremul arbitru între oameni erau: pumnul, lancea şi barda; unde se întâlneau doi oameni sau două triburi se tocau în cap. Incetul cu încetul oamenii au văzut că e mai bine să se sorească la fața lui Dumnezeu. In toate țările oamenii prin mii de şcoli şi mii de dascăli caută să afle ce este mai adevărat, mai frumos, mai bine şi mai drept pe pământ.

Studiul religiunii ajută mai bine pe oameni să se ridice la înălțimi luminate de Duhul lui Dumnezeu şi cine nu-i înțelege rostul vrea să se întoarcă iarăşi la brutalitatea de odinioară a pumnului şi a bărzii.

Dr. ŞTEFAN CIOROIANU

NOTE DE DRUM

SPRE SOARELE DELA ASSUAN

— 1929 —

ALEXANDRIA

Vaporul s'a oprit şi am ieşit pe punte. Soare cald de vară, țărmul plin de hamali arabi, îmbrăcați într'o singură haină albă, lungă.

La un moment, cei de pe cheiu sunt lăsați să se urce pe vaporul nostru. Ce fugă, ce repezeală, ce îmbulzeală, ce de ghionturi, dar mai ales ce gălăgie infernală când fiecare îşi strigă numele hotelului şi-i face reclamă sbierând în gura mare! Geamantanele noastre sunt asaltate, dar le ținem strâns în mâni să nu dispară, fiindcă fiecare hamal ni-l înhață să ni-l transporte acolo unde doreşte el. Am găsit un portar, care spunea că e neamț din Viena, şi l-am luat pe el cu noi să ne facă toate formalitățile trecerii prin vamă şi să ne ducă la un hotel. Ne-a servit bine neamțul până la hotel, unde ne-a cerut pentru serviciul făcut şase dolari (1038 Lei),

câtă vreme pe el toată vama şi automobilul l-au costat 90 Lei!

Nici un oraş de pe lume nu se poate lăuda de a fi fost întemeiat de Alexandru cel Mare, de a fi fost asediat de Iuliu Cesar şi de a fi fost cucerit de Napoleon şi încerci un sentiment de recunoştinţă faţă de acest oraş care mai mult decât oricare a contribuit la transmiterea în lumea modernă a moştenirii literare, ştienţifice, artistice, a lumii clasice; acest oraş care a creat cele două faimoase focare de cultură intelectuală pe care le-a cunoscut antichitatea: Muzeul şi Biblioteca; acest oraş care a construit primul Far atât de grandios, atât de bogat în lucrări şi mijloace ştienţifice, far care a fost pentru tot evul mediu una din cele 7 minuni; acest oraş care a cunoscut amorul frumoasei şi luxoasei femei de care au fost subjugaţi Cesar şi Antoniu.

Hotelul „Majestic", în care ne-am instalat, se află în centrul oraşului, aproape de statuia lui Mohamed Ali. Plătim o liră (840 Lei) pe zi pensiune completă. Portari eleganţi, piccoli negri mici, simpatici, îmbrăcaţi în haine roşii, par'c'ar fi copiii lui Mefisto din „Faust". Toţi ne iau în primire zimbind, par'că ne-ar fi cunoscut de când lumea.

Alexandria, — căruia egiptenii de azi îi zic „Regina Mării Mediterane" — este al 3-lea port al Mediteranei după Geneva şi Marsilia, e un oraş cu cartierul european ultramodern şi al doilea oraş al Egiptului cu 550.000 locuitori după Cairo, iar în frumuseţe în multe părţi întrece Cairul. Străzi largi drepte, tramvae electrice, automobile elegante, foarte multe „Fiaturi" cari arată că în oraş locuesc mulţi italieni; şi ei ţin mult la marfa fabricată în ţara lor. Italienii au aici şi un spital al lor, nou, elegant, modern, căruia i-au dat numele de spitalul „Benito Mussolini".

Vizităm în oraşul vechiu catacombele, unde se mai văd şi acum „oase goale" aruncate şi resturi frumoase de basso-reliefuri în capele mortuare, statui de bărbaţi, sau femei aşezate la intrarea acestor capele. Acestea sunt catacombele dela Rom-El-Chougafa, adică „Colina cioburilor", vechea colină Ceramică, unde scoborâm adânc în pământ, fiindcă aceste catacombe au două etaje; ne plimbăm prin ele ca prin nişte palate subpământene. Totuşi nu se pot asemăna în mărime cu catacombele dela Roma. Dela catacombe ne înapoiem oprindu-ne la Columna Pompeiană, un singur bloc de granit roşu de formă cilindrică; în măreţia ei n'are păreche în lume. Napoleon I umblând prin Egipt s'a urcat în vârful acestei columne, în dorul lui după glorie pământească.

Celebra columnă al cărei nume de secole este legat de numele lui Pompeiu, deşi poartă la baza ei o dedicaţie în onoarea lui Diocleţian, are 27 metri înălţime şi al cărei corp singur cântăreşte 400.000 kilograme, este cel mai mare monolit existent; el a rezistat în mod miraculos tuturor devastărilor, incendiilor, cutremurelor, precum şi încercărilor cari s'au făcut pentru a fi transportat în Franţa, pentruca în vârful lui să i se ridice o statue lui Ludovic al paisprezecelea.

Obelisc

După masă am fost invitaţi şi primiţi la legaţia română de aici, care ne-a făcut să trăim o oră veselă şi pe pământul Africei, să ne simţim în Ţara Românească, privind pe pereţii legaţiei fotografiile unor mari Români, între cari a Dlui Titulescu, îmbrăcat în uniformă de ministru plenipotenţiar. Primirea pe care ne-au făcut-o legaţiile româneşti din Atena şi Alexandria a fost o atenţie pe care se cuvenea să ne-o dea medicilor români cari eram în grup de 75 inşi, atâţia câţi — poate — niciodată n'au păşit de-odată români în Africa! Cu atât mai regretabilă a fost tăcerea cu care am fost trataţi mai târziu la Cairo, de ministrul român de acolo — Lahovari — care în cele zece zile pe care le-am petrecut acolo noi cei 75 medici români, a strălucit prin absenţă completă din mijlocul nostru. În locul ministrului român, am fost invitaţi la Cairo de un medic arab, care ţinea mult ca noi Românii să-l cunoaştem pe el şi neamul lui.

De ce ne-o fi ocolit ministrul român la Cairo — nu ştiu. Singurul reprezentant român la Cairo pe care l-am văzut şi cu care am făcut cunoştinţă a fost o maşină „Marmon" de opt cilindri în linie, cu un steag românesc lângă radiator şi cu un şofer la volan. — A cui e „maşina" şefule? — A Dlui Ministru Lahovari. — Cât costă maşina? — 1.200.000 Lei. — Să fi sănătos!

Seara am fost invitaţi la o recepţie la Primăria oraşului din partea autorităţilor împreună cu Hussein Sabry Pacha, guvernator al oraşului. Într'un palat uriaş din strada Fuad I am fost primiţi, având dela poartă până sus cordoane paralele de arabi cari se închinau în faţa noastră. În sala elegantă de recepţie fiecare scaun avea aşezat pe el o broşură tipărită luxos, cu istoricul oraşului Alexandria. Broşura era destinată pentru fiecare participant la recepţie. O propa-

gandă elegantă și un cadou frumos care ne-a impresionat și care e o podoabă pentru biroul meu, mai ales acum, când îmi scriu amintirile din frumoasa mea călătorie. Recepția a fost deschisă printr'o cuvântare rostită în franțuzește de guvernatorul orașului Alexandria la care a răspuns un francez și un englez.

După recepție am mers la Hotel Claridje, unde era aranjat un bal cu bufet special pentru congresiști. Toată lumea bună din Alexandria era acolo. Și între atâtea popoare cari dansau aci — Români, Francezi, Italieni, Germani, Unguri, Americani, Greci, Turci, Polonezi, Arabi, Evrei etc., limba franceză ne înfrățea pe toți și eram toți un neam de oameni prin limba franceză care ne unea. Mai târziu, perdeaua groasă care despărțea sala de dans de bufet s'a dat laoparte, iar în fața noastră au apărut mese acoperite de pânze albe, încărcate de bunătăți, în dosul cărora, îmbrăcați în haine albe, staționau negri cari țineau în mâini sticle cu șampanie, gata să toarne în pahare. Ca la un semn, dansatorii au năvălit la bufet! Ce îmbulzeală, ce brânci, ce sunete de farfurii, pahare, tacâmuri aruncate pe jos, pahare întinse spre negri să le toarne, șampanie vărsată pe fracuri și mătăsuri! Foamea a desbrăcat pe toată lumea de forme și maniere elegante.

După cea dintâi noapte dormită pe pământul Africei, am ieșit în oraș să vedem ce mai e de văzut.

Grădina Antoniadis, dăruită orașului de acest grec bogat, care după moarte a voit să mai trăiască prin darul său; și mai trăește. E cea mai frumoasă grădină publică din Alexandria, unde drumurile sunt asfaltate și'n care te plimbi cu automobilul.

Muzeul greco-roman încă este demn de văzut. Mulțimea mumiilor apare deja aici și nu te impresionează mai puțin decât cele dela muzeul egiptean din Cairo. Statui, busturi, capete de Romani, în peatră și marmoră, inscripții, papirusuri și un enorm „bou apis", toate ți-arată urmele celor cari au locuit această țară bogată și caldă-caldă ca un sân de mamă bună și iubitoare.

La banca otomană ne-am schimbat cecurile cumpărate în București 840 Lei o liră egipteană (lira engleză e abia 815 Lei). Valuta cea mai bună de pe pământ o au egiptenii, acei cari au pământ bogat, gras, îngrășat de Nil și trei recolte pe an, iar paiul grâului în Egipt are șapte spice! Trei recolte pe an, și toate bune; an rău nu există, fiindcă Nilul prin barajele lui dela Assuan și Sennar îți regulează și-ți alimentează semănăturile când poftești. Fluxul și refluxul Nilului, acum nu mai e la voia întâmplării, ci la voia Englezilor, cari stăpânesc de fapt Egiptul, deși arabii cari formează populația cea mai numeroasă aci și cărora le place să se numească „egipteni", fiind mândrii de acest nume, pentrucă *al lor* este și *a fost* pământul Egiptului — au un rege cu palat regal în Cairo — capitala de acum a Egiptului. Arabii sunt numai arabi, iar vechii egipteni urmașii direcți ai faraonilor, îi găsești pe valea Nilului în sus spre Luxor și Assuan în număr mic, dar cu aceeaș statură, cu aceeaș culoare, aceleași obiceiuri și aceleași profiluri, încât par mumiile înviate și ambulante ale faraonilor din Valea Regilor.

Cartierul arab e mizerabil, viață pur orientală, murdărie, promiscuitate și jale. Aici în Egipet de altfel ciuma este endemică. Cartierul modern, ultra modern. Pe cheiul mării, îngrijit și zidit admirabil, soldați arabi, foarte bine îmbrăcați, se plimbă cu pușca în mână supraveghind pe cei care ar putea duce și aduce mărfuri de contrabandă. O, dar aici e frumos, nespus de frumos; mult mai frumos decât pe malul altor mări! Aici, pe malul Mării Mediterane, în Alexandria, cheiul e o alee de câtiva kilometri pardosită și mărginită de blocuri mari de piatră cubică de granit. Aici cheiul nu urcă, nici nu coboară, marea e mai liniștită decât alte mări și aici cerul e veșnic albastru, aerul veșnic cald, aici nu bate vântul, iar soarele te sărută deopotrivă iarna ca și vara, fiindcă norii aici nu există. Aici, la gurile Nilului începe adevărata țară a soarelui și a verii veșnice.

Pe străzi, arabi obraznici și mișei cari încearcă să te înșele cu cărți poștale și cu tocuri de cerneală „inepuizabile", iar dacă vede că nu-i cumperi nimic, te trage de mânecă și te duce într'un colț de stradă, unde nu-l pot vedea autoritățile, și-ți arată cărți poștale oprite la vânzare.

ALEXANDRIA—CAIRO

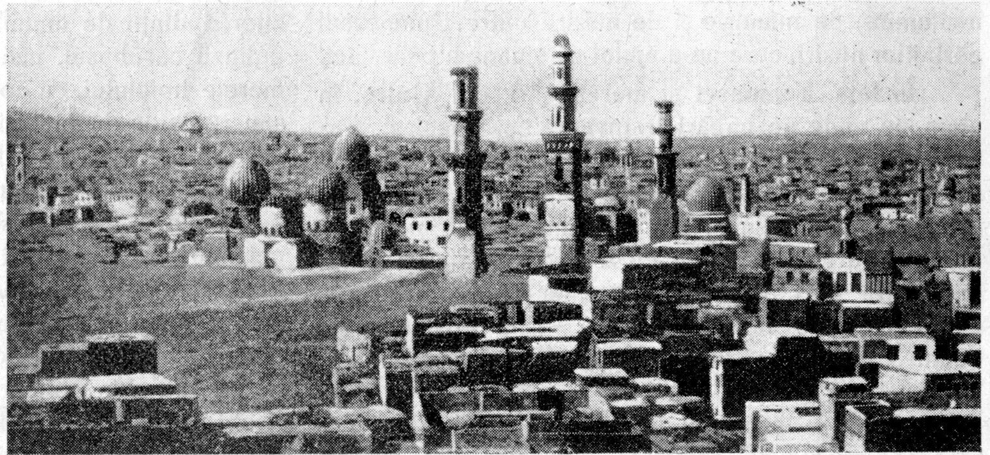
Dela Alexandria la Cairo avem de parcurs cu trenul 209 kilometri. La gara elegantă și modernă în care se vând numai jurnale și reviste engleze, scoatem bilete cu 50°/₀ reducere până la Cairo. Casierul arab, la rest ne înșală cu 5 piaștri (41 Lei), voind astfel să ne arate, că de-acum înainte să numărăm bine banii când avem de-a face cu arabii, cari sunt făcuți pe calapodul pungășiei.

Caracteristic, în compartimentul trenurilor sunt polițele foarte mici, încât abia pot încăpea pălăriile și pardesiurile, pe când geamantanele trebue să le lăsăm jos lângă picioarele noastre. Hamalii arabi dau năvală pe noi să te servească cu forța, pentruca apoi pentru fiecare bucată, fie chiar un baston, să-ți ceară 3 piastri (25 Lei), iar dacă tu faci gură, el face gură și mai mare, arătându-ți tariful care-l îndreptățește să ceară atât.

În mersul trenului nimic deosebit. Soarele de Decemvrie în Egipt este ca soarele din Iulie la noi. Termometrul arată 50° C. la soare.

Ieșim din Alexandria frumoasă, cu case cu mai multe etaje, cu acoperișul în terasă. Aici nici nu e nevoe de acoperiș ascuțit ca la noi, fiindcă mai întâi aici *nu plouă niciodată*, ori dacă plouă, e o ploaie

de câteva minute, care mai mult răcoreşte aerul decât ar strica acoperişurile caselor. Casele albe, albe, zidite din piatră de calcar care rămâne albă, fiindcă nu e fum de fabrică să o înegrească, nu e fum de sobe, fiindcă aici nu e iarnă niciodată. Sobe în case nu există pe aici decât în bucătărie pentru pregătirea mâncării. La sate, ţăranii arabi, fellahi etc. nici n'au acoperiş la casă.

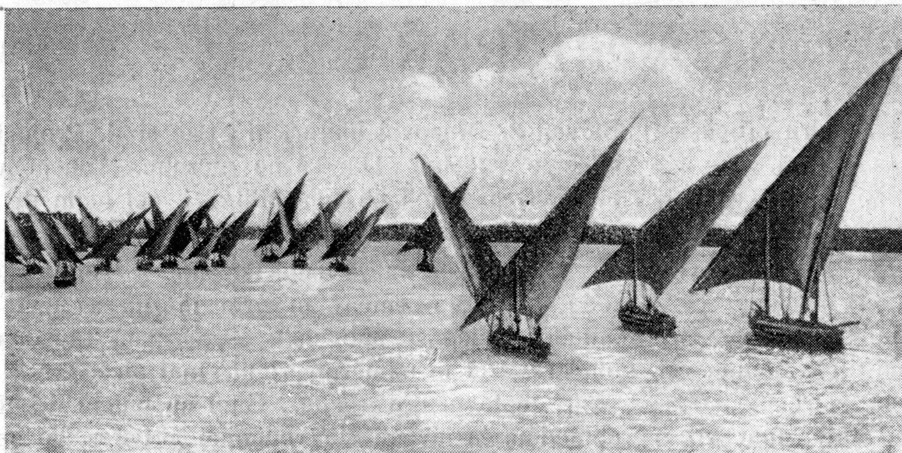
Cairo

Dupăce am ieşit din Alexandria, ajungem în marginea Deltei Nilului. Câmpie mare, pierzându-se la orizont, fertilă, verde, pe care se vede grâul răsărit. Aici faimosul Nil — care izvoreşte lângă lacul Nyanza — îşi varsă apele prin nenumăratele guri dupăce a îngrăşat Egiptul, care fără de el, ar fi un pustiu de nisip, căci Egiptul nu este ceeace se vede pe hartă, ci numai râul Nil în toată lungimea lui cu 7—10 kilometri în dreapta şi în stânga lui de pământ roditor; încolo o ţară acoperită cu nisip, care mai cuprinde în mijlocul ei câte o oază. Nilul face ca prin fluxul lui natural — în vechime — şi prin fluxul lui modern reglementat de barajele construite de englezi la Cairo, Assuan şi la Sennar, să alimenteze cu apă o distanţă de câţiva kilometri în dreapta şi în stânga lui şi să facă fertil acest pământ care aici în Deltă cuprinde 400 locuitori pe km.^{2} Dela Nil spre semănături duc canaluri prin cari se face irigaţia şi fiecare locuitor îşi duce apă la pământul lui.

„Valea Nilului“ este Egiptul, râul în adevăr sfânt şi mai ales scump, cum nu mai există alt râu pe pământ. Afară de valea Nilului mai sunt câteva oaze cu colonii de oameni; încolo pustiu-pustiu, o mare de nisip galben ca aurul şi cald ca o aripă de cloşcă, scăldat de un soare puternic şi nemilos care dă strălucire şi mai mare nisipului, nisip care înmagazinează în el aur de raze şi de căldură uscată atât de binefăcătoare tuberculoşilor, reumaticilor şi nefriticilor.

Aici la gurile Nilului, la Rosetta, s'a găsit de francezi faimoasa piatră, la gura cu acest nume a Nilului, în 1798. Ea trecută în posesiunea Englezilor în 1802 se păstrează acum la Muzeul Britanic din Londra. Este o lespede de bazalt cu o triplă inscripţie: în hieroglife sau caractere sacre, în caractere demotice sau populare şi în greceşte. Cu ajutorul ei, învăţaţii Champolion şi Joung au descifrat scrierea hieroglifă a vechiului Egipt. La o distanţă de câţiva kilometri de Alexandria se află Aboukir, faimos prin înfrângerea lui Napoleon de către Englezi (Nelson).

În sborul trenului care ne duce spre capitala Egiptului, vedem sate sărăcăcioase, mai multă sărăcie decât sat, cu case descoperite şi „zidite“ din pământ uscat, fără schelet de lemn sau de beţe, cum se mai fac şi pe la noi prin Dobrogea. Câteva movile de pământ, un măgăruş, mai rar cămilă, fiindcă ea e o avere, câteva case umbrite de palmieri sau curmali şi câţiva copii în pielea goală, cu mamele lor îmbrăcate într'o simplă haină neagră, ca nişte fantome — e satul. Mai încolo ţăranul ară pământul cu un plug de lemn tras de o cămilă cu capul în vânt, care la trecerea trenului par'că vrea să sforăe, ca un cal când simte lupii în apropiere.

Pe Nil

Din trenul care ne-a adus şi s'a oprit în Cairo toată lumea coboară în gara modernă zidită în „stil arab“.

Scoborându-ne aici, în oraşul cu peste un milion de locuitori al unei ţări cu 15 milioane locuitori, pe pământul vechiu

al faraonilor şi al Bibliei, am avut o senzaţie de mulţumire, de mândrie şi de mărire către Dumnezeul părinţilor noştri, care ne-a ajutat să ajungem până aici.

În faţa frumoasei şi marei gări din Cairo, în piaţa de unde se împart tramvaele spre centrul oraşului, spre Nil, spre baraj şi spre faimosul şi vechiul oraş Heliopolis, se află un simbol frumos, sculptat în granit roşu de Assuan. E un monument dintr'un singur bloc de granit cu soclu cu tot: „Deşteptarea Egiptului". Un sfinx frumos sculptat, iar lângă el o femeie egipteană — o fată de faraon — în costumul de acum 5 mii de ani, în picioare, ridicând capul în sus, împreună cu sfinxul.

Arabii — cari aici în Egipt nu vreau să se numească „arabi", ci „egipteni", au ridicat acest frumos monument voind să arate englezilor cine are dreptul să stăpânească pământul Egiptului.

Nu ei sunt însă urmaşii faraonilor, nici ai sfinxului, căci fac parte din alt neam de oameni. Adevăraţii urmaşi ai faraonilor se găsesc în sus pe valea Nilului, fellahii, bunii şi cinstiţii ţărani cari trăesc aceeaşi viaţă ca şi acum cinci mii de ani, iar nu arabii cari nu sunt nici măcar corcituri de faraoni. Câtă deosebire între vechii egipteni şi arabii de azi! Monumentul din faţa gării din Cairo este un monument frumos, dar reprezintă o minciună. Egiptenii nu mai învie, dar ei trăesc, nu prin arabi, ci prin sfinx, piramide, temple şi mormintele din Memfis şi Theba.

Hotelul unde trebue să ne ducă maşina este aproape de gară, dar şoferul simţind că suntem străini, ne plimbă prin tot oraşul, pentruca taximetrul să arate mai mult. La fiecare săritură taximetrul ne arată un piastru mai mult (Lei 8'40), iar când şoferul a crezut că are destui piastri, ne-a oprit în faţa hotelului, unde i-am plătit imediat pentruca arătătorul să nu mai sară opt Lei şi patruzeci de bani. Am găsit camere frumoase, cu pensiune complectă, cu o liră egipteană pe zi.

Intrând în hotel, am simţit că ne-am apropiat de mormintele faraonilor.

Pe scări, la fiecare cotitură, în dreptul oglinzilor, imitaţii de mumii în lemn negru, iar deasupra oglinzii cărăbuşul, insecta sfântă a egiptenilor. Camerele hotelului, cu covoare groase pe jos, fără sobe sau radiator de încălzire centrală, iar paturile acoperite complect cu tull, pentruca în timpul somnului să fi apărat de ţânţari. Servitorii hotelului — Ali, Mohamed şi Hassan sunt negri din Sudan, cari sunt cei mai credincioşi şi mai cinstiţi oameni pe cari i-am văzut. Blânzi, buni, ascultători, vorbesc englezeşte, franţuzeşte şi unii italieneşte. Toate hotelurile din Cairo au numai servitori negri din Sudan. Arabi nu se văd prin hoteluri. Proprietarii cunosc bine pe Arabi şi de aceea în hotelurile lor nu angajază decât oameni cari costă ieftin, dar mai ales oameni credincioşi, ascultători, cinstiţi şi cari nu fură obiectele călătorilor bogaţi cari vin aci din lumea întreagă. Un singur servitor arab în hotel ţi-ar fura tot în câteva zile şi te-ar servi numai pentru bacşiş, cuvânt pe care-l cunoaşte copilul dela 2 ani şi când te vede aleargă după tine strigând în faţa şi spatele tău: „bacşiş, bacşiş!" ca şi când ar zice: „bună ziua, bună ziua!" Negrii însă nu strigă aşa ceva. Micul Hassan („cel frumos") stă în poarta hotelului şi-ţi şterge ghetele pline de praf cu peria din pene de struţ, apoi îţi deschide poarta închinându-se; te ia în primire Mohamed, care e mai mare; el are grije în coridor şi-ţi face baie când pofteşti, fără să se uite urât la tine, chiar dacă ai face baie de zece ori pe zi, având în vedere că baia e cuprinsă în preţul hotelului. Mâncarea de dimineaţă, în cameră, ţi-o serveşte Ali, care este tot aşa de bun, sincer, credincios şi supus, ca şi ceialalţi doi.

În faţa camerei mele este o piaţă largă, unde se încrucişează tramvaele, iar dincolo de piaţă este grădina „Ezbekia". Un somn dulce în patul acoperit ca pentru noaptea nunţii din „Călin" al lui Eminescu, m'a alintat în cea dintâi noapte dormită în capitala Egiptului, la poalele piramidelor.

(Va urma) Dr. EUGEN DOBROTĂ

VITRINA CĂRŢII

CRONICA LITERARĂ

PROMETEU. Revistă de luptă pentru propăşire frumos şi adevăr. Braşov. Anul I, nr. 3—4.

Pare paradoxal, că'n ţeara tuturor învârtelilor şi afacerilor, când atenţia publică este absorbită numai de laturea materială a vieţii, se găsesc totuşi aşa de multe spirite de elită şi idealiste, care să se consacre cu pasiune cultului literelor. Bogăţia de reviste, asupra căreia am atras atenţia cetitorilor noştri în unul din numerele trecute, confirmă opinia noastră. La noi, în Sibiu, apar vre-o patru reviste, iar la Braşov alte patru: 1. Ţara Bârsei, 2. Braşovul literar, 3. Frize şi 4. Prometeu. Cine le ceteşte? Dar să nu stăruim. Din moment ce apar, probabil că sunt citite... cel puţin de colaboratorii respectivi.

Prometeu apare sub iscusita direcţie a dlui Ioan Al. Bran-Lemeny şi prin îngrijirea unui comitet de distinşi publicişti. Programul afişat este bine realizat în numărul primit, mai ales în ce priveşte lupta pentru *adevăr*. Căci nu putem decât să aplaudăm la invectivele redacţiei privitor la panamaua „Skoda", precum şi la părerile juste ale dlui

I. Bran Lemeny, despre violențele, care frizează banditismul, din Germania lui Hitler. Ne îndoim totuși, că Societatea Națiunilor va lua notă de sfaturile date.

La fel *propășirea* este asigurată prin articole ca *Statul și moralitatea* de *E. Mărculescu* sau *Concepții noi ce se impun în medicină și viață* de *Pr. M. Suciu-Sibianu. Frumosul* lasă însă de dorit. Poeme în proză, vagi și enigmatice, ca *Poema* semnată de dl *O. Șireagu*, fapte diverse, povestite pe-o coardă învechit-sentimentală ca *„Doi tovarăși"* de cunoscuta poetă *E. Pitiș* și versuri ca:

Așa este viața de boem,
Astăzi aici, iar mâine cine știe,
Pe ce meleaguri are să vă fie
Incununată fruntea'n diadem

ale dlui *Horia E. Frunză* sau *Dimineața rustică*, cu imagini confuze și diluate, a dlui *Linucu Ginea*, azi hotărât nu mai merg.

Rămâne dar tot *istorismul* salvator. Articolele comemorative, închinate lui Aurel Mureșianu și lui Ion Al. Lapedatu, primul scris vioi de peana iscusită a dlui *V. Branisce* al doilea mai stângaci, semnat de dl V. Tudoran, ne reînvie în memoria păcătoasă pe eroii noștri culturali din veacul trecut.

Dorim revistei cetitori mulți și viață îndelungată.

p. d.

Pentru amatorii de versuri religioase recomandăm volumașul dlui *V. Flueraș: Tatăl nostru*, apărut la *București*, în tipografia *Fântâna Darurilor*. Versurile sunt de-o inspirație ușoară și au o structură naivă, foarte pntrivită deci și pentru copiii din clasele primare, pentru a le declama la serbările naționale și religioase.

p. d.

Dumitru Călugăr: HRISTOS IN ȘCOALĂ. Manualul catehetului ortodox pentru școala primară. Sibiu 1934. Pagini 532. Prețul volumului legat în pânză: Lei 220.

De-un an de zile Biserica și-a redobândit dreptul său firesc de a intra în școala primară pentru a preda învățământul religios și educația morală prin propriile sale organe — preoții — și a crește tinerele vlăstare ale neamului în duhul Evangheliei și al înțeleptelor noastre tradiții ortodoxe.

Dar ea s'a îngrijit să pună la îndemâna noilor dascăli de învățătură creștinească și necesarele mijloace didactice, pentru cât mai rodnica împlinire a datoriei lor.

Mijloacele acestea le găsește orice preot-catehet în manualul de față, intitulat așa de frumos: *Hristos în școală.*

Desigur, preoțimea noastră este pregătită pentru noua sarcină ce și-a luat-o asupra sa. Căci în școalele noastre teologice (din Ardeal) studiul Catehelicei a fost cinstit totdeauna cu atenția cuvenită. Totuși această preoțime va găsi un neprețuit ajutor și îndreptar în *Manualul* care cuprinde întreg materialul didactic al Religiei din cei patru ani de școală primară, prelucrat în lecțiuni-model de unul din cei mai iscusiți cateheți ai noștri: Dl D. Călugăr.

Manualul dlui D. Călugăr, prefațat de dl Nicolae Colan, rectorul Academiei teologice din Sibiu, este o carte unică atât prin cuprinsul ei cât și prin execuția tehnică de o remarcabilă distincție.

n. r.

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ

La noi

FESTIVITĂȚILE DELA BRAȘOV. In pitorescul oraș dela poalele Tâmpei au avut loc mari serbări sportive cu prilejul inaugurării noului stadion construit de primăria municipiului. La solemnitate a participat și M. S. Regele Carol II, M. S. Regina Maria, AA. LL. Arhiducesa Ileana și Arhiducele Anton aclamați de un imens public venit din toate împrejurimile Brașovului. Cu acest prilej s'a desvelit și monumentul Regelui Ferdinand I, desrobitorul Ardealului de sub stăpânirea străină.

La dreapta:
M. S. Regele Garol II, M. S. Regina Maria și AA. LL. Arhiducesa Ileana și Arhiducele Anton

EXPOZIȚIA DELA SIBIU. Ca și anul trecut Camera de industrie și comerț din Sibiu a aranjat și anul acesta o frumoasă expoziție-târg de mostre pe Promenada de jos a orașului. De astădată târgul a întrunit expozanți nu numai din județul Sibiu sau Ardeal, ci din întreaga țară. Și el a avut un deplin succes, fiind vizitat zilnic de mii de oameni din toate părțile țării și chiar din străinătate.

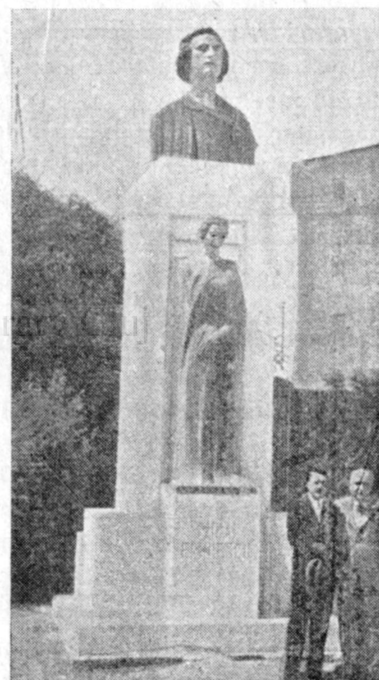
La deschiderea solemnă a expoziției a participat o lume imensă din Sibiu și jur, în frunte cu I. P. S. Mitropolit Nicolae și dnii miniștrii I. Teodorescu și A. Lapedatu.

Deschiderea expoziției dela Sibiu: Serviciul divin

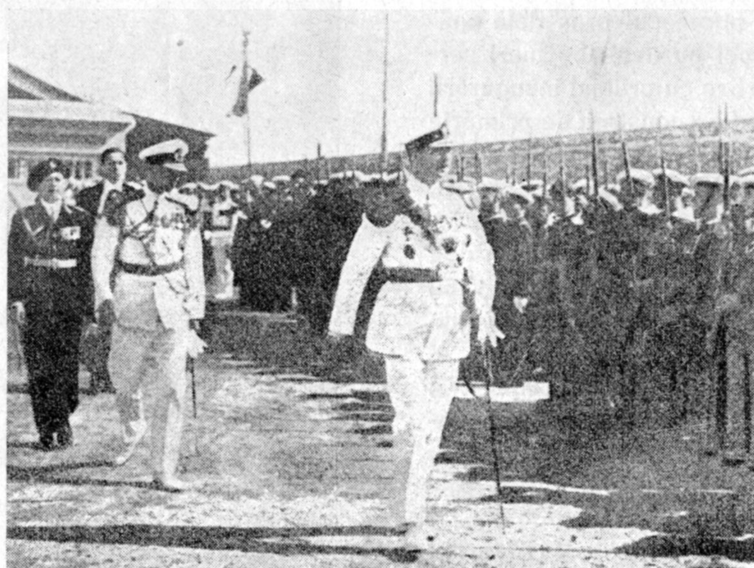

Deschiderea expoziției dela Sibiu: Un car din conductul etnografic

ZIUA MARINEI — ZUIA LUI EMINESCU. In 20 August c., s'au desfășurat la Constanța serbările obicinuite în Ziua marinei. „Perla Mării Negre“ a îmbrăcat cu acest prilej haină de sărbătoare. Intreg orașul a fost pavoazat, ca și vapoarele din port. A participat și M. Sa Regele, A. S. Principele Nicolae și Marele Voevod Mihaiu. In cadrul festivităților s'a desvălit și monumentul marelui poet M. Eminescu, în a cărui poezie se găsesc și ecouri stârnite de farmecul mării.

La dreapta:
Serbările dela Constanța: M. Sa Regele, A. S. Principele Nicolae și Marele Voevod Mihaiu trecând în revistă trupele
Dreapta mijloc:
Monumentul lui Eminescu

POTOPUL DELA SIBIU. O groaznică rupere de nor împreunată cu ploaie torenţială, care a ţinut câteva ciasuri, a scos din albie râul Ţibinului, inundând întreg cartierul mărginaş al Lazaretului. Pe unele străzi apa a ajuns înălţimea de-un metru. Apele revărsate au pricinuit pagube importante; din norocire însă jertfe de oameni n'au fost, cu toate că potopul a venit noaptea.

Potopul dela Sibiu: Stradă inundată

La alţii

Mareşalul Hindenburg

MOARTEA MAREŞALULUI HINDENBURG. Cu mareşalul Hindenburg s'a stins din viaţă unul dintre cei mai mari ostaşi ai istoriei. Născut dintr'o familie de ofiţeri, la 1847, de tinăr a îmbrăţişat cariera militară. Ca ofiţer a participat la răsboiul contra Austriei (1866) şi contra Franţei (1870). In 1908 era deja general de corp de armată. In 1911 s'a retras în pensie.

Dar odată cu izbucnirea răsboiului mondial împăratul Wilhelm II face apel din nou la însuşirile de militar ale lui Hindenburg, rechemându-l în activitate. Hindenburg câştigă, împotriva Ruşilor, bătăliile dela Tannenberg, lacurile Mazuriene şi Lodz, iar la sfârşitul răsboiului comandă retragerea trupelor germane depe toate fronturile.

După răsboiu se retrage din nou din armată. In 1925 e ales preşedinte al Reichului, iar în 1932 e reales în aceeaş demnitate, în care şi-a slujit patria cu devotamentul celui mai credincios cetăţean.

Mareşalul Hindenburg era doctor onorific al tuturor universităţilor din Germania şi cetăţeanul de onoare a 172 oraşe.

In urma morţii lui Hindenburg cancelarul Hitler şi-a luat şi sarcina de preşedinte al Reichului, devenind în felul acesta „Führerul" integral şi exclusiv al sorţii celor peste 60 milioane de nemţi.

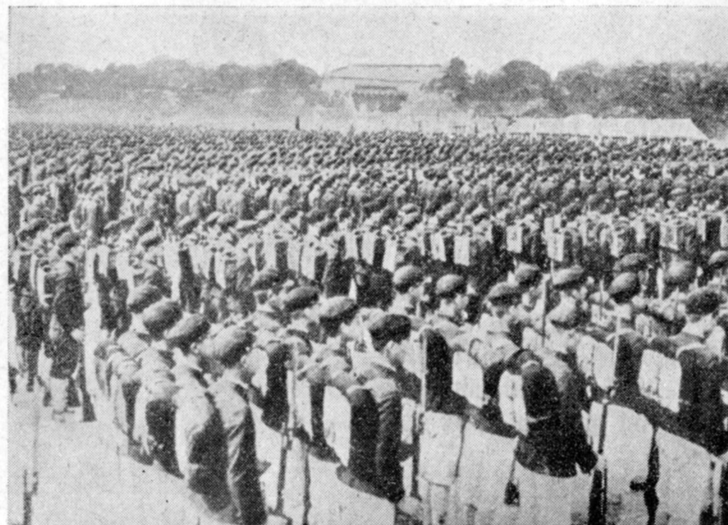
UN NOU ZBOR ÎN STRATOSFERĂ. Invăţatul belgian Cosyns, cu asistentul său Van der Elst, au întreprins un nou zbor în stratosferă. Plecând din Belgia, îndrăsneţii eroi ai aierului au parcurs drumul peste Germania şi Austria până în Jugoslavia, unde au aterizat forţat într'o porumbişte din marginea unui sat. Cosyns s'a ridicat cu balonul său până la 16000 de metri, înălţime la care se ridicase anul trecut şi profesorul Piccard. Cosyns şi tovarăşul său au fost sărbătoriţi pentru turneul lor stratosferic atât în Jugoslavia cât şi în Belgia. Pentru a se întoarce din ţara unde au aterizat acasă, temerarii zburători a trebuit să împrumute bani dela consulul belgian din Liubliana, căci la plecare uitaseră să-şi ia bani de cheltuială pentru drumul prin aer pe care-l întreprindeau.

Profesorul Cosyns gata de zbor în stratosferă

PRIMEJDIA DIN EXTREMUL ORIENT. Relațiile dintre Japonia și Republica Sovietelor rusești au ajuns la o tensiune fără precedent. Din zi în zi poate isbucni răsboiul între cele două state. Pricinile acestor perspective sunt mai multe. Principala cauză însă este necesitatea imperiului japonez de a-și mări teritorul pentru a-și hrăni cetățenii. De aceea a ocupat și Manciuria, în care funcționarii de origine sovietică se dedau pe ascuns la propagandă anti-japoneză, pricină pentru care japonezii îi arestează și se pregătesc de răsboiu cu Rusia.

Situația tragică în aceste împrejurări este a Sovietelor, întrucât un răsboi cu Japonia, sau cu orice alt stat, ar aduce cu sine și un războiu intern, care ar însemna, fatal, lichidarea bolșevismului. De aceea se pare că Sovietele mai ușor vor îngădui — de voe, de nevoe — ca Japonia să ocupe jumătate din Siberia, decât să se aventureze într'un răsboiu cu poporul a cărui vitejie o cunosc Rușii din 1905.

Instrucția militară preregimentară a tineretului din Japonia

DE TOATE ȘI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

„Tetea" și ficioru

LA MARGINE DE DRUM. Am văzut o căruță cu corturari. Piranca și dancii erau sub covâltir, iar „tetea" cu feciorul mai mare steteau de vorbă, plini de voie bună, la marginea drumului care ducea pe lângă un câmp încărcat cu roduri bogate. „O dat dumnezeu destul — și de-aici o să avem și noi" — părea a spune d a d a, trăgând cu ochiul la porumbul care începuse a-și îngălbeni bobul... Iar tinărul, cu amândouă mânile în șerpar, părea a înțelege vorbele „tetii"...

Umbrelă

PASIUNE DE GRĂDINAR. Grădinăritul e o meserie din cale afară de frumoasă. Nu e de mirare că mulți grădinari se împătimesc de-adreptul de ea. Și dacă mai au și puțină fantazie, scot la iveală uneori lucruri cu adevărat minunate. Prin plante și flori pe cari le seamănă și le îngrijesc — și pe cari bunul Dumnezeu le face să crească spre podoaba pământului și spre bucuria oamenilor.

Iată, de-o pildă, deasupra acestor rânduri, opera de artă grădinărească a unui parizian.

Viața veselă

— Tată, peștii dorm?
— De sigur, puiule.
— Păi, cum să doarmă în apă?
— Bine, tu nu știi că și râul are *albie?*

LECȚIE DE CHIMIE

Profesorul explică de pe catedră:

— Oxigenul este absolut indispensabil vieții. El a fost descoperit în anul 1773.

Ionel din bancă, ridicându-se:

— Dar până atunci, cum au trăit oamenii, domnule profesor?

SEAMĂNĂ...

— Scuzați, Vă rog, nu sunteți rudă cu dl judecător Victor Ionescu?

— Ba sunt chiar el în persoană?

— A, de aceea semănați așa de mult cu el!

EXACT

— Dacă pe masă stau patru muște și eu omor una, câte mai rămân pe masă?

— Una, domnule profesor.

— Fals!

— Ba da: aia moartă nu sboară.

SE POTRIVESC

— Soția dvoastre spune în toate părțile, că nu vă potriviți.

— E proastă! Dimpotrivă, ne potrivim admirabil.

ARE DREPTATE

— Dac'aș putea trăi din aer!...
Dar, din nefericire, asta n'o poate nimeni.
— Ba, da: Proprietarul unei mori de vânt.

TĂCEREA NU-I TOTDEAUNA DE AUR.

Tata: Iar mi-ai făcut-o. Ai căzut la examen. Profesorul mi-a spus că n'ai scos un singur cuvânt.

Fiul: Păi nu dta mi-ai spus, tată, că decât să spun o prostie mai bine să tac?

ȘI SOACRA E BUNA CÂTE ODATA

Bendel a dat un faliment, un faliment unde cinstea cam lipsește. Din cauza aceasta Bendel a fost poftit să stea la răcoare.

Din prima zi de închisoare, el cere voe directorului, să atârne pe perete o fotografie de familie. Cererea i se aprobă, iar săptămâna următoare, în timpul unei inspecții, directorul vede pe perete fotografia unei femei bătrâne.

— Ei, dar nu știam că nevasta d-tale e așa de bătrână.

— Nu e soția mea, Domnule Director, răspunde Bendel. Această fotografie îmi ușurează șederea în închisoare.

— Nu înțeleg.

— Să vedeți, Domnule Director. Mi-e foarte greu să stau departe de ai mei și sufăr grozav, gândindu-mă că trei ani voi fi despărțit de ei. Dar dacă mă uit la fotografia asta, suport ușor închisoarea, căci fotografia asta e a soacră-mi.

GEOGRAFIE CONJUGALĂ

Soția: Iar ai de gând să pleci astă seară? Acum doi ani par'că spuneai că eu reprezint lumea întreagă pentru tine.

Soțul: De, dragă, între timp mi-am lărgit cunoștințele geografice.

LA RESTAURANT

Clientul: Chelnăr, dă-mi un servet curat! Ăsta, de-l am, e murdar.

Chelnărul: Pardon, e numai greșit împăturat...

SE VEDE ȚĂRMUL

Doi ovrei scapă ca prin minune de înec, agățându-se de o scândură. Vaporul în care călătoreau ei a naufragiat cu toți pasagerii, au scăpat numai ei. Dar marea e agitată și ei luptă din greu. Unul din ei se simte din ce în ce mai lipsit de puteri.

— Doamne Dumnezeule, stăpâne a tot puternic, dacă mă scapi îți dăruiesc...

— Stai, nu făgădui, strigă tovarășul, că se vede țărmul!

INTERPRETARE GREȘITĂ

— Astăseară bem un butoi cu bere la Asociația Corală. Inainte însă, avem repetiție.

— Ce mai e nevoe de repetiție, de băut doar știți să beți cu toții!

PROVERB

Profesorul se străduește să explice elevilor înțelesul proverbului:

„E mai mare fericire să dai, decât să primești".

Georgică intervine prompt:

— Tatăl meu a aplicat întotdeauna acest proverb, în meseria lui.

Profesorul: Tatăl tău trebue să fie un om de treabă. Ce meserie are?

— „Boxeur!"

VIAŢA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAŢIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECŢIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICĂ „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ŞI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

O creştinească rugăminte către cetitori:

Trimiteţi-ne cât mai grabnic abonamentul măcar pe o jumătate de an (100 Lei).

ADMIN. REVISTEI „VIAŢA ILUSTRATĂ"

Autorii şi editurile cari vor să li se anunţe cărţile sau revistele în „Viaţa Ilustrată", vor trimite redacţiei noastre câte un exemplar din aceste cărţi sau reviste.

Recomandând „Viaţa Ilustrată" prietinilor D-Voastră, ne veţi ajuta s'o scoatem mai bogată şi mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

La trimiterea banilor pentru abonament rugăm să arătaţi şi numărul sub care primiţi revista.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.